

Brussel, 3.3.2021
COM(2021) 101 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

**Unie van gelijkheid: Strategie inzake de rechten van personen met een handicap
2021-2030**

Unie van gelijkheid: Strategie inzake de rechten van personen met een handicap 2021-2030

“Personen met een handicap hebben het recht op goede arbeidsomstandigheden, om zelfstandig te leven, op gelijke kansen, om ten volle deel te nemen aan het leven in hun gemeenschap. Iedereen heeft het recht op een leven zonder belemmeringen. Het is onze plicht als gemeenschap om ervoor te zorgen dat zij ten volle en op voet van gelijkheid met anderen kunnen participeren in de samenleving.”

Commissievoorzitter Von der Leyen¹

1. Visie en behoefte aan maatregelen

De Europese Unie is verankerd in waarden van gelijkheid, sociale rechtvaardigheid, vrijheid, democratie en mensenrechten. Het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie vormen de grondslag om alle vormen van discriminatie te bestrijden en van gelijkheid een hoeksteen van EU-beleid te maken. Voorzitter Von der Leyen heeft het opbouwen van een Unie van gelijkheid in alle betekenissen aangewezen als één van de prioriteiten van haar Commissie.

De goedkeuring van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD of verdrag) in 2006 betekende een doorbraak voor het vaststellen van minimumnormen voor de rechten van personen met een handicap². De EU en haar lidstaten zijn partij bij het UNCRPD en maken vorderingen met de uitvoering ervan³.

De Europese pijler van sociale rechten⁴ dient als kompas voor het werkgelegenheids- en sociaal beleid dat in 2017 gezamenlijk is afgekondigd door het Europees Parlement, de Raad en de Europese Commissie. In beginsel 17 van de pijler wordt benadrukt dat personen met een handicap recht hebben op inkomenssteun die een waardig bestaan garandeert, diensten die participatie op de arbeidsmarkt en in de samenleving mogelijk maken en een aan hun behoeften aangepaste werkomgeving.

De Europese strategie inzake handicaps 2010-2020⁵ heeft de weg vrijgemaakt voor een onbelemmerd Europa, door ook via EU-financiering ondersteunde acties te bevorderen om een verschil te maken voor het leven van ongeveer 87 miljoen personen met een of andere vorm van handicap in de EU⁶. Uit de evaluatie⁷ blijkt dat zij heeft bijgedragen tot een verbetering van de situatie op een aantal gebieden, met name de toegankelijkheid voor personen met een handicap en de bevordering van hun rechten door kwesties die verband houden met handicaps hoog op de EU-agenda te plaatsen.

¹ Voorzitter van de Europese Commissie Von der Leyen, [Europese dag van personen met een handicap, 2020](#).

² [UNCRPD](#).

³ [Uitvoering op EU-niveau](#).

⁴ [Interinstitutionele afkondiging van de Europese pijler van sociale rechten](#) (2017/C 428/09).

⁵ Mededeling van de Commissie (COM(2010) 636 final): [Europese strategie inzake handicaps 2010-2020](#).

⁶ Gegevens: EU-SILC (communautaire statistiek van inkomens en levensomstandigheden) en EU-LFS (arbeidskrachtenenquête). 24,7 % van de EU-bevolking ouder dan 16 jaar is beperkt in haar activiteiten, waarbij 17,7 % matige en 7 % ernstige beperkingen ondervindt; S. Grammenos/M. Priestley, 2020: [Europe 2020 data and people with disabilities](#).

⁷ Commissie (SWD(2020) 291 final): [Evaluation of the European Disability Strategy 2010-2020](#).

Personen met een handicap worden echter nog steeds geconfronteerd met aanzienlijke belemmeringen bij de toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, werkgelegenheid, recreatieactiviteiten en bij participatie in het politieke leven. Zij lopen een groter risico op armoede of sociale uitsluiting (28,4 %) ten opzichte van personen zonder handicap (18,4 %). Meer dan de helft van de personen met een handicap geeft aan zich in 2019 persoonlijk gediscrimineerd te hebben gevoeld⁸.

De COVID-19-pandemie en de economische gevolgen daarvan maken het nog dringender om dit probleem aan te pakken, omdat de belemmeringen en ongelijkheden erdoor versterkt worden⁹. Personen met een handicap die in woonzorgcentra wonen, krijgen vaker te maken met infecties en raken bovendien geïsoleerd ten gevolge van de anderhalvemeterregel. Degenen die in de gemeenschap en thuis wonen, worden geconfronteerd met beperkte persoonlijke dienstverlening, wat zelfstandig leven in gevaar kan brengen. Door de beperkte toegankelijkheid van de ICT-instrumenten die nodig zijn voor teleconferenties, regelingen voor telewerken, afstandsonderwijs, online winkelen en toegang tot informatie met betrekking tot COVID-19, worden ook kleine taken moeilijk. De EU heeft snel actie ondernomen om de sociaal-economische gevolgen van de pandemie te verzachten en te zorgen voor een eerlijk en inclusief herstel waarbij de ongelijkheden en ongelijkheden worden aangepakt. De Commissie heeft al in het vroege voorjaar van 2020 noodmaatregelen bepleit¹⁰ en in mei een groot herstelplan voor Europa voorgesteld¹¹. De volgende langetermijnbegroting van de EU, in combinatie met NextGenerationEU¹², vormt het grootste stimuleringspakket dat ooit is goedgekeurd. Dit zal bijdragen tot respons en herstel in verband met COVID-19, waarbij rekening wordt gehouden met personen met een handicap¹³.

De tijd is aangebroken om de Europese actie op te voeren. Het Europees Parlement¹⁴ heeft verzocht om een hernieuwde strategie inzake handicaps waarin alle gebieden van het Verdrag worden bestreken en de Raad blijft zich inzetten voor de uitvoering ervan¹⁵. Het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Europees Comité van de Regio's hebben de nadruk gelegd op de rol van toegankelijkheid en zelfstandig leven, evenals het belang van bestuur en toezicht¹⁶.

Deze strategie is erop gericht het leven van personen met een handicap de komende tien jaar te verbeteren, in de EU en daarbuiten. De doelstellingen van deze strategie kunnen alleen worden bereikt door gecoördineerde actie op zowel nationaal als EU-niveau, met een krachtige toezegging van de lidstaten en de regionale en lokale autoriteiten om de door de Commissie voorgestelde acties uit te voeren.

⁸ Speciale Eurobarometer 493, [Discriminatie in de EU](#), mei 2019.

⁹ [UN Resources on Persons with Disabilities and COVID-19](#).

¹⁰ [Cohesiebeleid van de EU tegen het coronavirus](#): Europees Solidariteitsfonds; Corona-investeringsinitiatief; React-EU (Herstelbijstand voor cohesie en de regio's van Europa)-pakket.

¹¹ Mededeling van de Commissie COM/2020/456 final): [Het moment van Europa: herstel en voorbereiding voor de volgende generatie](#).

¹² Mededeling van de Commissie COM/2020/442 final): [De EU-begroting als drijvende kracht achter het herstelplan voor Europa](#).

¹³ Zoals verzocht in de [gezamenlijke verklaring](#) van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en vicevoorzitter Borrell, vicevoorzitter Jourova en commissaris Dalli.

¹⁴ Resolutie van het Europees Parlement van 18 juni 2020 [over de Europese strategie inzake handicaps post-2020](#).

¹⁵ Conclusies van de Raad, 2019: [De werkgelegenheid voor personen in een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt verbeteren](#); [Conclusies van de Raad over de toegang tot sport voor personen met een handicap](#).

¹⁶ Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC), 2019: [Vormgeving van de EU-agenda voor de rechten van gehandicapten 2020-2030](#); Europees Comité van de Regio's, 2017: [De-institutionalisering van de zorg op lokaal en regionaal niveau](#).

Op sommige gebieden deelt de EU de bevoegdheid met de lidstaten, zoals vervoer of de interne markt. Op andere relevante gebieden, zoals gezondheid, onderwijs en cultuur, berust de belangrijkste bevoegdheid bij de lidstaten en heeft de EU een ondersteunende rol. Daarom blijft het de eerste verantwoordelijkheid van de lidstaten om hun nationale gehandicaptenbeleid uit te stippelen overeenkomstig hun verplichtingen om het UNCRPD uit te voeren en in overeenstemming met de toepasselijke EU-voorschriften. Deze strategie zal er ook voor zorgen dat de Commissie bij de tenuitvoerlegging van het UNCRPD het goede voorbeeld geeft en dat zij daartoe haar werkzaamheden met de andere EU-instellingen intensificeert.

In deze strategie wordt rekening gehouden met de diversiteit van handicaps, als gevolg van de interactie tussen langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen, die vaak niet zichtbaar zijn, met belemmeringen in de omgeving, evenals de toename van handicaps met de leeftijd, waarbij bijna de helft van de personen ouder dan 65 jaar aangeeft een of andere vorm van handicap te hebben. Ze bevordert een intersectioneel perspectief, waarbij aandacht wordt besteed aan specifieke belemmeringen die worden ondervonden door personen met een handicap die zich op het kruispunt van identiteiten (gender-, raciale, etnische, seksuele, religieuze identiteit) of die zich in een moeilijke sociaal-economische of andere kwetsbare situatie bevinden. Onder personen met een handicap verdienen vrouwen, kinderen, ouderen, daklozen, vluchtelingen, migranten, Roma en andere etnische minderheden bijzondere aandacht.

De strategie ondersteunt de groene en digitale transitie, evenals een gezond Europa¹⁷, en draagt zo bij tot een duurzame, veerkrachtige, innovatieve en rechtvaardige Unie. Ze maakt deel uit van het door de Commissie goedgekeurde actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten. Als aanvulling op de vastgestelde gelijkheidsstrategieën om alle vormen van discriminatie te bestrijden, zal deze strategie een Unie van gelijkheid helpen verwezenlijken en de rol van Europa als mondiale partner in de bestrijding van ongelijkheid versterken, de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de VN verwezenlijken¹⁸ en de mensenrechten bevorderen.

2. Toegankelijkheid – een hefboom voor rechten, autonomie en gelijkheid

Miljoenen personen met een handicap ondervinden belemmeringen bij het gebruik van vervoer, de toegang tot gebouwen of het ontvangen van informatie

Toegankelijkheid tot de gebouwde en de virtuele omgevingen, tot informatie- en communicatietechnologieën (ICT), goederen en diensten, met inbegrip van vervoer en infrastructuur, is een hefboom voor rechten en een voorwaarde voor de volwaardige participatie van personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen.

¹⁷ [Europese Green Deal](#) (COM/2019/640 final); [Europese klimaatpact](#) COM(2020) 788 final); [De digitale toekomst van Europa vormgeven](#) (COM/2020/67 final); [Bouwen aan een Europese gezondheidsunie](#) (COM/2020/724 final); [Een nieuw actieplan voor een circulaire economie](#) (COM(2020) 98 final); [Een renovatiegolf voor Europa](#) (COM(2020) 662 final); [Actieplan voor digitaal onderwijs 2021-2027](#) (COM(2020) 624 final).

¹⁸ Verenigde Naties: [Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling](#).

In de afgelopen tien jaar zijn er op verschillende gebieden een aantal EU-regels aangenomen om de EU toegankelijker te maken voor personen met een handicap: de Europese toegankelijkheidswet betreffende producten en diensten, de richtlijn inzake webtoegankelijkheid, het Europees wetboek voor elektronische communicatie, de richtlijn audiovisuele mediadiensten en de wetgeving inzake auteursrechten¹⁹. Europese toegankelijkheidsnormen zijn ingevoerd om de implementatie in de gebouwde omgeving en ICT te ondersteunen en om organisaties een benadering van universeel ontwerp te laten volgen²⁰. Europese beleidsmaatregelen bevorderen een digitale transformatie en digitale overheidsdiensten die inclusief en toegankelijk zijn voor personen met een handicap²¹. In het recente voorstel voor de herziening van de roamingwetgeving²² heeft de Commissie specifieke maatregelen opgenomen om de toegang tot nooddiensten voor eindgebruikers met een handicap te vergemakkelijken.

64,3 % van de personen met een handicap van 16 jaar of ouder heeft thuis een internetaansluiting ten opzichte van 87,9 % van personen zonder handicap

Passagiersrechten waarborgen het recht op non-discriminatie bij de toegang tot vervoer en om kosteloze bijstand te krijgen voor passagiers met een handicap en personen met beperkte mobiliteit die via de lucht, per spoor, over zee, per autobus of met een touringcar reizen²³. Met de Access City Award²⁴ is een samenhangende, sectoroverstijgende benadering gestimuleerd die verder gaat dan de in de wetgeving vastgestelde minimumnormen. Voorts heeft de Commissie aanbevolen dat bij renovatie van gebouwen met het oog op een betere energie-efficiëntie, ervoor moet worden gezorgd dat belemmeringen voor de toegankelijkheid uit de weg worden geruimd²⁵.

Op grond van EU-regels zijn toegankelijkheidsvereisten verplicht voor de lidstaten om in aanmerking te komen voor fondsen in gedeeld beheer, en het kopen van toegankelijke goederen, diensten en infrastructuur is een verplichting bij overheidsopdrachten²⁶. De lidstaten worden ook aangemoedigd om de financiering van de toegankelijkheid te verwerken in de plannen voor herstel en veerkracht.

Toch zijn er nog steeds belemmeringen voor personen met een handicap, die de mobiliteit binnen landen en in heel Europa belemmeren en de toegang tot informatie, producten, diensten en huisvesting in de weg staan.

Met het oog op een drempelvrij Europa moeten de lidstaten toegankelijkheid integreren in alle relevante beleidsmaatregelen en acties, met name de acties in verband met de

¹⁹ Richtlijn (EU) 2019/882 [Europese toegankelijkheidswet](#); Richtlijn 2016/2102/EU [Richtlijn inzake webtoegankelijkheid](#);

Richtlijn (EU) 2018/1972 [Europees wetboek voor elektronische communicatie](#); Richtlijn 2018/1808 [richtlijn audiovisuele mediadiensten](#) en de auteursrechtwetgeving die is aangenomen krachtens het [Verdrag van Marrakesh \(2013\)](#) tot bevordering van de toegang tot gepubliceerde werken voor personen die blind zijn, visueel gehandicapt of anderszins een leeshandicap hebben.

²⁰ Toegankelijkheidsnormen die voortvloeien uit de opdrachten 376, 554, 420 en 473 van de Commissie.

²¹ [Verklaring van Tallinn inzake e-overheid, 2017](#); [Verklaring van Berlijn over de digitale samenleving en een op waarden gebaseerde digitale overheid](#). Het ruimtevaartprogramma van de EU ondersteunt ook e-overheidsbeleid met gegevens, informatie en diensten.

²² Commissie (COM/2021/85 final): [Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende roaming op openbare mobiele communicatienetwerken binnen de Unie \(herschikking\)](#).

²³ [EU-passagiersrechten](#); Interoperabiliteit: [Verordening \(EU\) nr. 1300/2014 van de Commissie](#).

²⁴ Initiatief van de Commissie: [Access City Award](#).

²⁵ Aanbeveling (EU) 2019/786 van de Commissie van 8 mei 2019 betreffende de renovatie van gebouwen.

²⁶ Voorstel van de Commissie voor een verordening gemeenschappelijke bepalingen voor fondsen in gedeeld beheer (COM(2018) 375 final) als gewijzigd bij COM(2020) 450 final; Richtlijn 2014/24/EU [inzake overheidsopdrachten](#).

Europese Green Deal, de renovatiegolf, het nieuw Europees Bauhaus, en deskundigen moeten opleiding krijgen in toegankelijkheid.

Op EU-niveau zal de Commissie nauwlettend toezien op de correcte uitvoering en evaluatie van alle EU-regels die de toegankelijkheid regelen, en zal zij nagaan waar er sprake is van lacunes en of er behoefte is aan verdere wetgevende maatregelen²⁷. Actie op EU-niveau zal ook verdere werkzaamheden op het gebied van normalisatie en technische specificaties omvatten. De Commissie zal uiterlijk in 2023 de werking van de interne markt voor ondersteunende technologieën onderzoeken om na te gaan of verdere actie nodig is, aangezien uiteenlopende regels in de lidstaten inzake de subsidiabiliteit en certificering van producten het concurrentievermogen van de prijzen kunnen schaden²⁸. De Commissie zal in 2021, als follow-up van de mededeling over de renovatiegolf, het wetgevingskader met betrekking tot de energieprestaties van gebouwen herzien, wat ook gevolgen heeft voor de verbetering van de toegankelijkheid ten gevolge van renovatie-eisen.²⁹

Vlaggenschipinitiatief:

De Commissie zal in 2022 een Europees centrum voor hulpbronnen, **AccessibleEU**, lanceren om de samenhang in het toegankelijkheidsbeleid te vergroten en de toegang tot relevante kennis te vergemakkelijken. Dit samenwerkingskader brengt nationale autoriteiten belast met de uitvoering en handhaving van de toegankelijkheidsregels samen met deskundigen en vakmensen op alle gebieden van toegankelijkheid om goede praktijken in alle sectoren uit te wisselen, de aanzet te geven tot beleidsontwikkeling op nationaal en EU-niveau en om instrumenten en normen te ontwikkelen die de uitvoering van de EU-wetgeving moeten vergemakkelijken. De Commissie zal binnen het recent opgerichte **Gehandicaptenplatform** van start gaan met de voorbereidingen voor **AccessibleEU**³⁰.

Bovendien zal de Commissie:

- ✓ de lidstaten in 2021 praktische richtsnoeren bieden om de uitvoering van de toegankelijkheidseisen op grond van de **richtlijnen inzake overheidsopdrachten** te ondersteunen, en de toegankelijkheid van opleidingen voor aanbestedende diensten te bevorderen;
- ✓ in 2021 toegankelijkheid en inclusiviteit opnemen in de **versterkte EU-strategie voor een digitale overheid**, waarbij de nadruk ligt op mensgerichte en gebruiksvriendelijke digitale overheidsdiensten in heel Europa die beantwoorden aan de behoeften en voorkeuren van de Europese burgers, waaronder de behoeften van personen met een handicap;

²⁷ Evaluatie van de rechten van vliegtuig-, water-, autobus- en touringcarpassagiers voor personen met een handicap en beperkte mobiliteit (2021), met het oog op de herziening van de passagiersrechten in het regelgevingskader (2021-2022); evaluatie van de richtlijn inzake webtoegankelijkheid (2022); herziening van het Europees wetboek voor elektronische communicatie (2025).

²⁸ De verslagen over de resultaten van het toezicht en de toepassing van de handhavingsprocedure die de lidstaten in december 2021 voor het eerst indienen bij de Commissie en nadien om de drie jaar, tonen de vooruitgang die in de loop van de tijd wordt geboekt bij de praktische uitvoering van de richtlijn, en bij de toegankelijkheid van overheidswebsites en mobiele applicaties.

²⁹ Hoewel de verplichting om jaarlijks een percentage van de overheidsgebouwen te renoveren momenteel alleen voor de centrale overheden geldt, zal zij worden uitgebreid tot gebouwen op alle niveaus van de overheidsadministratie, met inbegrip van de Commissie.

³⁰ Zie punt 7.3.

- ✓ in 2022 de toepassing van de **richtlijn inzake webtoegankelijkheid** evalueren en nagaan of de richtlijn moet worden herzien om eventuele lacunes aan te pakken, zoals het toepassingsgebied, de technologische vooruitgang en de coherentie met andere relevante EU-wetgeving;
- ✓ in 2021, en in overeenstemming met de strategie voor duurzame en slimme mobiliteit, het **regelgevingskader inzake passagiersrechten** te herzien, met **inbegrip van de rechten van personen met een handicap en personen met beperkte mobiliteit** in het lucht-, water-, bus- en touringcarvervoer³¹;
- ✓ tegen 2022 een **inventaris van voorzieningen inzake spoorweginfrastructuur**, d.w.z. van toegankelijke delen van treinstations, opzetten om de bestaande obstakels en belemmeringen voor toegankelijkheid in kaart te brengen³²;
- ✓ in 2021 de verordening betreffende EU-richtsnoeren voor de ontwikkeling van het **trans-Europees vervoersnet herzien om de bepaling inzake toegankelijkheid te versterken**³³;
- ✓ in 2021 haar pakket stedelijke mobiliteit herzien ter versterking van de **duurzame mobiliteitsplanning**, die voorschrijft dat de lidstaten lokale mobiliteitsplannen goedkeuren rekening houdend met de behoeften van verschillende groepen, waaronder personen met een handicap³⁴.

3. EU-rechten uitoefenen

Personen met een handicap moeten alle rechten op gelijke voet met anderen kunnen uitoefenen, met name wanneer zij naar een andere lidstaat verhuizen of participeren in het politieke leven.

3.1. Vrij reizen en verblijven

Wanneer personen met een handicap zich voor werk, studie of om een andere reden verplaatsen naar een andere lidstaat, kunnen zij moeilijkheden ervaren om hun invaliditeitsstatus erkend te krijgen. Dit wil zeggen dat zij belemmeringen kunnen ondervinden om toegang te krijgen tot diensten, met inbegrip van tolkdiensten voor gebarentaal, en vergoedingen voor personen met een handicap in dat land. Grensoverschrijdende dienstverlening kan ook een uitdaging vormen. De Commissie zal samenwerken met de lidstaten om het toepassingsgebied van de wederzijdse erkenning van de invaliditeitsstatus op gebieden zoals arbeidsmobiliteit en vergoedingen die verband houden met dienstverleningsvoorwaarden uit te breiden.

³¹ Mededeling van de Commissie (COM(2020) 789 final): [Strategie voor duurzame en slimme mobiliteit](#), punten 91 en 92, en bijlage, acties 63 en 64. De evaluaties van de verordeningen inzake de rechten van luchtvaartpassagiers voor personen met een handicap en beperkte mobiliteit en inzake de rechten van scheeps-, autobus- en touringcarpassagiers (2021) zijn nog aan de gang en moeten in de eerste helft van 2021 worden afgerond.

³² [Uitvoeringsverordening \(EU\) 2019/772 van de Commissie](#).

³³ Verordening (EU) nr. 1315/2013: [EU-richtsnoeren voor de ontwikkeling van een trans-Europees vervoersnet](#); Mededeling van de Commissie (COM(2020) 789 final): [Strategie voor duurzame en slimme mobiliteit](#), punt 23, en bijlage, actie 55.

³⁴ Mededeling van de Commissie (COM(2020) 789 final): punt 37, en bijlage, actie 20.

Vlaggenschipinitiatief:

De Commissie stelt voor tegen eind 2023 een **Europese gehandicaptenkaart** te ontwikkelen die in alle lidstaten erkend zal worden. Daarbij wordt voortgebouwd op de ervaringen van het lopende proefproject met de Europese gehandicaptenkaart³⁵ in acht lidstaten en op de EU-parkeerkaart voor gehandicapten.

3.2. Participatie in het democratische proces bevorderen

Nationale regels ontzeggen **800 000 EU-burgers met een handicap** het recht om deel te nemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement, met als rechtvaardiging hun handicap of hun geestelijke gezondheidsproblemen

Volwaardige politieke participatie zoals is voorgeschreven in het UNCRPD houdt in dat personen met een handicap kunnen participeren in verkiezingen, evenals in politieke en besluitvormingsprocessen op gelijke voet met anderen.

In de praktijk ondervinden personen met een handicap vaak moeilijkheden bij het uitoefenen van hun rechten wegens beperkte toegankelijkheid (met inbegrip van een gebrek aan informatie en communicatie in gebarentaal) of wegens beperkingen van hun rechtsbevoegdheid³⁶.

In haar aanbeveling over de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2019³⁷ heeft de Commissie de lidstaten verzocht om de uitoefening van het stemrecht door ondervertegenwoordigde groepen, zoals personen met een handicap, te bevorderen. Een aantal lidstaten heeft reeds gerichte wetswijzigingen doorgevoerd en het actieplan voor Europese democratie³⁸ bevordert dit proces. In het verslag van de Commissie over de uitvoering van de verkiezingen voor het Europees Parlement van 2019 wordt opgemerkt dat er nog vooruitgang moet worden geboekt³⁹. Het Europees Parlement riep de lidstaten op meer werk te maken van het uitwisselen van beste praktijken⁴⁰ om de voorwaarden voor politieke participatie van personen met een handicap te verbeteren, waaronder de toegankelijkheid van informatie en stembureaus.

Zoals aangekondigd in het verslag over het EU-burgerschap 2020⁴¹, zal de Commissie met de lidstaten samenwerken, onder meer door middel van specifieke besprekingen in het Europees samenwerkingsnetwerk voor verkiezingen⁴² en in het Europees Parlement,

³⁵ [EU-gehandicaptenkaart: proefproject in 8 lidstaten](#) (België, Cyprus, Estland, Finland, Italië, Malta, Roemenië en Slovenië).

³⁶ Infografiek: EESC-informatierapport (SOC/554), 2019: [Reële rechten van personen met een handicap om te stemmen bij de verkiezingen voor het Europees Parlement](#). De organisatie van verkiezingen in de EU is grotendeels op het niveau van de lidstaten geregeld, en er zijn diverse nationale wetten die betrekking hebben op politieke reclame en communicatie, onder meer over de transparantie ervan. Er is ook een aanzienlijk corpus van EU-wetgeving dat in dit verband van belang is. Dit omvat in verband met de verkiezingen voor het Europees Parlement, de Europese kieswet van 1976 en de verordening betreffende het Statuut en de financiering van Europese politieke partijen en stichtingen. De Commissie heeft geen algemene bevoegdheid om op te treden op het gebied van verkiezingen. Met inachtneming van bepaalde grondbeginselen, zoals die welke zijn neergelegd in de artikelen 2 en 14 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, behoort het tot de bevoegdheid en de verantwoordelijkheid van de lidstaten om de specifieke voorwaarden voor het verloop van verkiezingen vast te stellen, en van de bevoegde nationale administratieve en gerechtelijke autoriteiten om toe te zien op de naleving van het toepasselijke recht en de toepasselijke normen.

³⁷ Aanbeveling (EU) 2018/234 van de Commissie: [over het bevorderen van het Europese karakter en het efficiënte verloop van de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2019](#).

³⁸ Mededeling van de Commissie (COM(2020) 790 final): [Actieplan voor Europese democratie](#).

³⁹ De Commissie zal met de lidstaten samenwerken om de indicatoren en de gegevensverzameling te verbeteren, met inachtneming van de in dit verslag gesignaleerde lacunes.

⁴⁰ Resolutie van het Europees Parlement van 26 november 2020: [stand van zaken met betrekking tot het Europees verkiezingsproces](#).

⁴¹ Commissie, 2020: [Verslag over het EU-burgerschap 2020](#): burgers mondiger maken en hun rechten beschermen.

⁴² [Europees samenwerkingsnetwerk voor verkiezingen](#).

om de politieke rechten van personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen te waarborgen. Personen met een handicap moeten ten volle deelnemen aan de conferentie over de toekomst van Europa.

Bovendien zal de Commissie:

- ✓ samenwerken met de lidstaten in het Europees samenwerkingsnetwerk voor verkiezingen om de volledige verkiezingsparticipatie en de **toegankelijkheid van de Europese verkiezingen** (zowel als kiezer als als kandidaat) voor ondervertegenwoordigde burgers, waaronder burgers met een handicap, te ondersteunen, teneinde de uitoefening van de politieke rechten van personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen te waarborgen;
- ✓ in 2022 in het kader van het in het actieplan voor democratie aangekondigde evenement op hoog niveau over verkiezingen, praktijken inzake inclusieve democratie bespreken, met als doel dat de **kandidatenlijsten de diversiteit van onze samenlevingen weerspiegelen**;
- ✓ in 2023 op deze basis en in nauwe samenwerking met de lidstaten in het kader van het Europees samenwerkingsnetwerk voor verkiezingen een **gids van goede verkiezingspraktijken** opstellen waarin de **deelname** van burgers met een handicap aan het verkiezingsproces aan bod komt;
- ✓ trachten **de behoeften van burgers met een handicap aan bod te laten komen** in het **compendium over e-stemmen** dat in het kader van het Europees actieplan voor democratie wordt overwogen;
- ✓ inclusieve democratische participatie, ook van personen met een handicap, ondersteunen via het nieuwe programma **Burgers, gelijkheid, rechten en waarden**.

4. Behoorlijke levenskwaliteit en zelfstandig leven

Zelfstandig leven, kwaliteitsvolle sociale diensten en diensten voor arbeidsvoorziening, toegankelijke en inclusieve huisvesting, participatie in een leven lang leren, toereikende sociale bescherming en een sterkere sociale economie zijn essentieel voor een behoorlijk bestaan voor alle personen met een handicap.

Meer dan 1 miljoen kinderen en volwassenen met een handicap jonger dan 65 jaar en **meer dan 2 miljoen** van 65 jaar en ouder wonen in een instelling

50,8 % van de personen met een handicap heeft een baan ten opzichte van **75 %** van de personen zonder handicap

37,6 % van de personen met een handicap is niet actief ten opzichte van **17,6 %** van de personen zonder handicap

28,4 % van de personen met een handicap loopt het risico op armoede of sociale uitsluiting ten opzicht van **18,4 %** van de personen zonder handicap

4.1. Zelfstandig wonen ontwikkelen en gemeenschapsgebaseerde diensten versterken

Personen met een handicap, oud en jong, hebben in gelijke mate het recht om zelfstandig te leven en in de gemeenschap te worden opgenomen, met keuzemogelijkheden die gelijk zijn aan die van anderen wat betreft hun woonplaats en met wie en hoe zij leven. In de afgelopen tien jaar is met EU-financiering een belangrijke bijdrage geleverd aan

zelfstandig leven en inclusie in de gemeenschap voor personen met een handicap⁴³. Zelfstandig leven vereist een gedifferentieerd landschap van kwalitatief hoogwaardige, toegankelijke, persoonsgerichte en betaalbare, op de gemeenschap en de familie gebaseerde diensten, waaronder persoonlijke assistentie, medische zorg en interventies door maatschappelijk werkers, waardoor dagelijkse activiteiten worden vergemakkelijkt en personen met een handicap en hun families keuzevrijheid wordt geboden.

Algemene ondersteuningsdiensten moeten plaats bieden aan en toegankelijk zijn voor kinderen met een handicap en ouderen, en tegelijkertijd gender- en cultuursensitief zijn.

Nog steeds zijn veel personen met een handicap, volwassenen en kinderen, afgezonderd van het gemeenschapsleven en hebben zij geen controle over hun dagelijks leven, met name degenen die in instellingen wonen⁴⁴. Hoofdoorzaak is het ontoereikende aanbod aan passende gemeenschapsgebaseerde diensten, huisvesting en technische hulpmiddelen en de beperkte beschikbaarheid van familie-ondersteuning en persoonlijke bijstand, onder meer op het gebied van geestelijke gezondheid⁴⁵. De situatie is bijzonder moeilijk in afgelegen en plattelandsgebieden. De COVID-19-pandemie heeft de moeilijkheden waarmee personen met een handicap worden geconfronteerd, aangetoond en nog versterkt.

De kwaliteit van de diensten die in en tussen de lidstaten worden verleend, varieert⁴⁶. De sector heeft bovendien te kampen met een tekort aan arbeidskrachten en moeilijke arbeidsomstandigheden. Ouderen met een handicap die in plattelandsgebieden wonen, hebben meer te lijden onder de ontoereikende verstrekking van sociale en gezondheidsdiensten⁴⁷. In het Groenboek over de vergrijzing⁴⁸ wordt de toegang tot dergelijke diensten in gebieden met een lage bevolkingsdichtheid aan de orde gesteld en in de komende Langetermijnvisie voor plattelandsgebieden zal hier verder aandacht aan worden besteed.

Dit alles vereist een krachtadiger optreden van de lidstaten en de Commissie zal de inspanningen van nationale, regionale en lokale instanties op het gebied van de-institutionalisering en zelfstandig leven ondersteunen via onder meer de fondsen in gedeeld beheer voor de periode 2021-2027, de renovatiegolf, het renovatieluik van de plannen voor herstel en veerkracht, en het instrument voor technische ondersteuning.⁴⁹

De versnelde digitale transformatie en de groene transitie bieden kansen, waarbij gebruik wordt gemaakt van informatie- en communicatietechnologie (ICT), kunstmatige intelligentie en robotica om diensten ter plaatse en op afstand te ontwikkelen die afgestemd zijn op de behoeften van personen met een handicap. Voor een doeltreffend gebruik van deze technologieën is het zaak obstakels voor de toegankelijkheid voor personen met een handicap uit de weg te ruimen en in hun digitale vaardigheden te investeren.

⁴³ [EU-financiering en de-institutionalisering](#); instellingen voor langdurig verblijf werden uitgesloten van EU-financiering.

⁴⁴ N. Crowther (ANED), 2019: [The right to live independently and to be included in the community in European States](#).

⁴⁵ Coface – FamiliesEurope (2020): [Disability and the Family](#).

⁴⁶ Academisch netwerk van Europese deskundigen inzake handicaps (ANED), 2018: [Mainstreaming Disability Rights in the European Pillar of Social Rights – a compendium](#), blz. 94.

⁴⁷ OESO, 2020. [Policies for present and future service delivery across territories](#).

⁴⁸ Commissie (COM(2021) 50 final): [Groenboek over de vergrijzing](#).

⁴⁹ Verordening (EU) 2021/240 van het Europees Parlement en de Raad van 10 februari 2021 tot vaststelling van een instrument voor technische ondersteuning (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 1).

Vlaggenschipinitiatieven:

De Commissie zal tegen 2023 **richtsnoeren uitvaardigen waarin zij de lidstaten verbeteringen aanbeveelt op het gebied van zelfstandig wonen en inclusie in de gemeenschap**, teneinde personen met een handicap in staat te stellen in toegankelijke, ondersteunde huisvesting in de gemeenschap te wonen, of thuis te blijven wonen (met inbegrip van regelingen voor persoonlijke bijstand).

Voortbouwend op het bestaande vrijwillige Europese kwaliteitskader voor sociale diensten zal de Commissie tegen 2024 een specifiek **kader voor excellente sociale diensten voor personen met een handicap** voorstellen, om de dienstverlening voor personen met een handicap te verbeteren en banen op dit gebied aantrekkelijker te maken, onder meer door bij- en omscholing van dienstverleners.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ **goede praktijken inzake de-institutionalisering** op het gebied van geestelijke gezondheid en met betrekking tot alle personen met een handicap, met inbegrip van kinderen, toe te passen om de overgang van institutionele zorg naar ondersteunende diensten binnen de gemeenschap te bevorderen;
- ✓ de financiering van **toegankelijke en aan personen met een handicap aangepaste sociale huisvesting**, onder meer voor ouderen met een handicap, te bevorderen en veilig te stellen en de problemen van daklozen met een handicap aan te pakken.

4.2. Nieuwe vaardigheden voor nieuwe banen ontwikkelen

Over de juiste vaardigheden en kwalificaties beschikken is een voorwaarde om toegang te krijgen tot en te slagen op de arbeidsmarkt. Overeenkomstig de Europese vaardighedenagenda⁵⁰ vereist dit nationale vaardigheidsstrategieën waarin ook de specifieke behoeften van personen met een handicap aan bod moeten komen. Gelijke toegang tot onderwijs en arbeidsmarktgerichte opleiding op alle niveaus moet worden gewaarborgd. De lidstaten moeten het onderwijs- en opleidingsbeleid aan personen met een handicap aanpassen op een wijze die strookt met het UNCPRD.

Ondanks het recht op toegang tot regulier beroepsonderwijs en reguliere beroepsopleiding is het percentage jongeren met een handicap dat wordt doorverwezen naar speciale beroepsscholen hoog. Dit is vaak het gevolg van het algemene gebrek aan toegankelijkheid en redelijke aanpassingen⁵¹, en de ontoereikende ondersteuning voor lerenden met een handicap in de reguliere beroepsopleiding. De overgang naar de open arbeidsmarkt is moeilijker dan vanuit het reguliere onderwijs. Bovendien is de deelname van personen met een handicap aan volwasseneneducatie lager dan die van personen zonder handicap⁵².

⁵⁰ Mededeling van de Commissie (COM(2020) 274 final): [Europese vaardighedenagenda](#) voor duurzaam concurrentievermogen, sociale rechtvaardigheid en veerkracht.

⁵¹ Zie ANED, 2018, blz. 103; Redelijke aanpassingen: noodzakelijke en passende wijzigingen, en aanpassingen die geen disproportionele of onevenredige, of onnodige last opleggen, indien zij in een specifiek geval nodig zijn (artikel 2, UNCPRD).

⁵² EU-SILC (2018).

In de aanbeveling van de Raad inzake beroepsonderwijs en -opleiding⁵³ voor duurzaam concurrentievermogen, sociale rechtvaardigheid en veerkracht wordt de lidstaten verzocht programma's voor beroepsonderwijs- en opleiding zo op te zetten dat zij inclusief en toegankelijk zijn voor kwetsbare groepen, zoals personen met een handicap. De vernieuwde Europese Alliantie voor leerlingplaatsen zal bijdragen tot het delen van kennis over de wijze waarop leerlingplaatsen kunnen worden gebruikt als een instrument voor sociale insluiting, en zal de betrokken partijen stimuleren toezeggingen te doen over hoogwaardige leerlingplaatsen die steun bieden aan lerenden met een handicap. De Commissie steunt via de versterkte jongerengarantie⁵⁴ de outreach naar en de activering van jongeren met een handicap.

Om de inspanningen op het gebied van onderwijs en opleiding om te zetten in participatie op de arbeidsmarkt is een belangrijke rol weggelegd voor de studie- en beroepskeuzevoorlichters en met name de openbare diensten voor arbeidsvoorziening. In de vaardighedenagenda verbindt de Commissie zich ertoe om samen met het Europees netwerk van openbare diensten voor arbeidsvoorziening peer learning te ontwikkelen om de vaardigheden waaraan op de arbeidsmarkt behoefte is, onder de aandacht te brengen, meer begeleidingsdiensten aan te bieden, ook voor mensen met een baan en voor kwetsbare groepen, en vaardighedenkloten te dichten, met name op het gebied van digitale vaardigheden, vaak in samenwerking met sociale ondernemingen voor integratie op de arbeidsmarkt. Zoals is aangekondigd in het actieplan voor digitaal onderwijs 2021-2027⁵⁵, krijgen de lidstaten steun bij het zorgen voor hulptechnologieën en bij het aanbieden van toegankelijke digitale leeromgevingen en inhoud.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ streefcijfers vast te stellen voor de deelname van volwassenen met een handicap aan het **leren**, teneinde hun participatie te vergroten, en ervoor te zorgen dat in de **nationale vaardighedenstrategieën** de specifieke behoeften van personen met een handicap aan bod komen, teneinde het streefcijfer in de vaardighedenagenda en in het actieplan ter uitvoering van de Pijler van sociale rechten te helpen verwezenlijken;
- ✓ gerichte maatregelen en flexibele opleidingsmodules vast te stellen om te zorgen voor **inclusieve en toegankelijke programma's voor beroepsonderwijs en -opleiding**, ook voor personen met een handicap;
- ✓ voortbouwend op de resultaten van de **blauwdruk voor sectorale samenwerking inzake vaardigheden** in het kader van het pact voor vaardigheden, de samenwerking tussen de relevante belanghebbenden van de sociale economie verder te ondersteunen, met inbegrip van het in kaart brengen van de behoeften aan digitale vaardigheden en de toepassing van ondersteunende technologie voor een betere inzetbaarheid.

4.3. Toegang tot duurzame kwaliteitsbanen bevorderen

Arbeidsparticipatie is de beste manier om economische onafhankelijkheid en sociale inclusie te waarborgen. Het verschil in arbeidsparticipatie tussen mensen met en zonder handicap blijft groot: personen met een handicap hebben een lagere arbeidsparticipatie,

⁵³ Aanbeveling van de Raad ([2020/C 417/01](#)).

⁵⁴ Aanbeveling van de Raad (2020/C 372/01): [versterking van de jongerengarantie](#).

⁵⁵ Mededeling van de Commissie (COM/2018/022 final): [over het actieplan voor digitaal onderwijs](#).

worden onevenredig zwaar getroffen door werkloosheid, en verlaten de arbeidsmarkt vroeger. Een groot aantal personen met een ernstige handicap werkt niet op de open arbeidsmarkt, maar in voorzieningen die zogenaamd beschut werk aanbieden. Dergelijke regelingen zijn divers en bieden niet allemaal adequate arbeidsvoorwaarden of arbeidsgerelateerde rechten voor personen met een handicap, noch wegen naar de open arbeidsmarkt⁵⁶. Het ontnemen van handelingsbekwaamheid kan de mogelijkheden van personen met een intellectuele of geestelijke handicap om overeenkomsten te sluiten of een onderneming op te starten beperken, waardoor zelfstandig werk en ondernemerschap onmogelijk worden.

Bij de evaluatie van de strategie inzake handicaps 2010-2020 werd werkgelegenheid aangemerkt als een van de vijf topprioriteiten voor toekomstige acties. Om te zorgen dat personen met een handicap betere arbeidsmarktresultaten behalen, blijft de Commissie de lidstaten steunen bij het uitvoeren van de relevante werkgelegenheidsrichtsnoeren via het Europees Semester, bij het ontwikkelen van statistische instrumenten en bij het bevorderen van de uitwisseling van beste praktijken in de context van de sociale open coördinatiemethode. Het ontsluiten van het potentieel en de talenten van personen met een handicap zal ten goede komen aan de individuen, de economie en de samenhang van de samenleving in haar geheel. Hoewel de EU-richtlijn voor gelijke behandeling in arbeid en beroep⁵⁷ aanzienlijk bijdraagt tot het bevorderen van gelijke rechten van personen met een handicap op het gebied van arbeid, ook wat redelijke aanpassingen op het werk betreft, moet meer worden gedaan om betere arbeidsmarktresultaten voor personen met een handicap te waarborgen.

De Commissie blijft toezien op de strikte toepassing door de lidstaten van de rechten die onder de richtlijn voor gelijke behandeling in arbeid en beroep vallen en brengt in 2021 verslag uit over de toepassing van de richtlijn. In het verslag zal ook worden onderzocht of de lidstaten zijn ingegaan op de aanbeveling van de Commissie om te overwegen een orgaan voor gelijke behandeling aan te wijzen dat zich bezighoudt met het aanpakken van discriminatie op grond van godsdienst, overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid binnen het toepassingsgebied van de richtlijn⁵⁸.

De lidstaten kunnen gebruik maken van de versterkte jongerengarantie om jongeren met een handicap te steunen. Andere groepen die bijzondere aandacht behoeven zijn vrouwen en personen met een psychosociale handicap.

De Commissie zal ook het werkgelegenheidsbeleid in de lidstaten steunen door het bevorderen van de sociale economie waarmee diensten worden verleend aan personen met een handicap, bruggen worden gebouwd voor personen met een handicap naar werkgelegenheid op de open arbeidsmarkt en arbeidskansen worden geboden⁵⁹. Binnen de EU verschilt de situatie van deze sector aanzienlijk. Om de lidstaten te helpen bij het versterken van de sociale inclusie van kansarme groepen voorziet de EU-wetgeving inzake overheidsopdrachten in gereserveerde opdrachten en staat de EU-mededingingswetgeving specifieke staatssteun toe voor de aanwerving van werknemers met een handicap. Parallel daaraan ontwikkelen de lidstaten ook beleid voor

⁵⁶ ANED, 2018, blz. 184.

⁵⁷ Richtlijn 2000/78/EG van de Raad: [tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep](#).

⁵⁸ Aanbeveling (EU) 2018/951 van de Commissie: [betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling](#).

⁵⁹ [Sociale economie in de EU](#). De sociale economie omvat coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen, verenigingen zonder winstoogmerk, stichtingen en sociale ondernemingen.

“inclusief ondernemerschap”, gericht op ondervertegenwoordigde groepen zoals vrouwen, jongeren en migranten, waaronder ook personen met een handicap.

Vlaggenschipinitiatief:

In 2022 zal de Commissie een **pakket maatregelen aanreiken om de arbeidsmarkresultaten voor personen met een handicap te verbeteren**, waarbij zij samenwerking zal nastreven met het Europees netwerk van openbare diensten voor arbeidsvoorziening, sociale partners en organisaties van personen met een handicap. Het pakket zal de lidstaten ondersteunen bij het uitvoeren van de relevante werkgelegenheidsrichtsnoeren via het Europees Semester. Het zal begeleiding bieden en wederzijds leren ondersteunen met betrekking tot het versterken van de capaciteiten van werkgelegenheids- en integratiediensten, het bevorderen van aanwervingsperspectieven door middel van positieve actie en het bestrijden van stereotypen, het zorgen voor redelijke aanpassingen, het waarborgen van gezondheid en veiligheid op het werk en beroepsrevalidatieregelingen na een chronische ziekte of ongeval, het verkennen van kwaliteitsbanen in de sociale werkvoorziening en trajecten naar de open arbeidsmarkt.

Bovendien zal de Commissie:

- ✓ in 2021 een uitvoeringsverslag over de **EU-richtlijn voor gelijke behandeling in arbeid en beroep**⁶⁰ publiceren en, in voorkomend geval, met een wetgevingsvoorstel komen, met name om de rol van organen voor gelijke behandeling te versterken;
- ✓ in 2021 een **actieplan voor de sociale economie** uitbrengen om het klimaat voor de sociale economie te verbeteren, met inbegrip van kansen voor personen met een handicap via sociale ondernemingen, met bijzondere aandacht voor integratie in de open arbeidsmarkt.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ tegen 2024 **doelen vast te stellen voor het verhogen van de arbeidsparticipatie van personen met een handicap en het verkleinen van de verschillen in arbeidsparticipatie** tussen personen met en zonder een handicap, om te helpen het hoofddoel voor 2030 inzake werkgelegenheid te halen, dat in het actieplan ter uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten ter goedkeuring aan de Europese Raad is voorgelegd;
- ✓ de capaciteiten van **arbeidsvoorzieningsdiensten** voor personen met een handicap te versterken en de samenwerking met sociale partners en organisaties van personen met een handicap met het oog daarop te verbeteren;
- ✓ **werk als zelfstandige en ondernemerschap** te bevorderen, onder meer voor personen met een intellectuele of geestelijke handicap, door bijstand over juridische en zakelijke aangelegenheden te verlenen, met inbegrip van gebruikmaking van EU-middelen.

4.4. Stelsels voor sociale bescherming versterken

Naast eerlijke arbeidskansen is toereikende sociale bescherming, inclusief pensioenregelingen, een belangrijke voorwaarde om de inkomstenbasis voor een

⁶⁰ Dit verslag zal samen met het verslag over Richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming worden gepresenteerd.

behoorlijke levensstandaard te waarborgen voor personen met een handicap en hun gezinnen.

Overeenkomstig de Europese pijler van sociale rechten en het UNCRPD hebben de lidstaten de hervormingen van hun socialebeschermingsstelsels geïntensiveerd, waaronder die van hun beoordelingskaders voor handicaps en uitkeringen. Alle landen beschikken over maatregelen om een vervangingsinkomen te voorzien voor personen met een handicap. Persoonsgebonden budgetten en financiële steun, inclusief voor zorgverleners, worden een gemeenschappelijke praktijk⁶¹. Een aanzienlijk aantal lidstaten heeft steun ontvangen van de Commissie voor hervormingen van hun socialebeschermingsstelsels via het steunprogramma voor structurele hervormingen⁶².

De doelstelling van een behoorlijke levensstandaard voor iedereen is echter nog niet bereikt. Ontoereikende arbeidsparticipatie in combinatie met ontoereikende sociale bescherming en bijkomende invaliditeitsgerelateerde kosten, waaronder gezinszorg, zijn de voornaamste redenen waarom personen met een handicap en hun familie een groter risico lopen op financiële armoede. De ontvankelijkheidscriteria voor invaliditeitsuitkeringen vormen soms een belemmering voor werk.

De Commissie zal:

- ✓ in 2022 een **studie naar sociale bescherming en diensten voor mensen met een handicap** opstarten, waarin goede praktijken inzake invaliditeitsuitkeringen, ouderdomsinkomen, ziektekostenverzekering, uitkeringen in geld en in natura, alsook inzake extra kosten ten gevolge van handicaps worden onderzocht;
- ✓ richtsnoeren opstellen om de lidstaten te ondersteunen bij verdere **hervormingen op het gebied van sociale bescherming** met speciale aandacht voor personen met een handicap en kaders voor de beoordeling van handicaps, onder meer op verzoek via het instrument voor technische ondersteuning.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ maatregelen vast te stellen om de **lacunes in de sociale bescherming van personen met een handicap** verder aan te pakken, teneinde de ongelijkheden te verminderen, onder meer door bijkomende aan handicaps gerelateerde kosten te vergoeden en door het recht op invaliditeitsuitkeringen.

5. Gelijke toegang en non-discriminatie

Personen met een handicap hebben recht op bescherming tegen elke vorm van discriminatie en geweld, gelijke kansen en toegang tot de rechter, onderwijs, cultuur, huisvesting, recreatie, vrije tijd, sport en toerisme, en gelijke toegang tot alle gezondheidsdiensten.

⁶¹ ANED, 2018, blz. 12, 62; zie ook: IAO: [Disability-inclusive social protection](#).

⁶² Voor de periode 2021-2027 is dit programma vervangen door het instrument voor technische ondersteuning, met een ruimer mandaat en een verhoogd budget van 864,4 miljoen EUR.

52 % van de personen met een handicap voelt zich gediscrimineerd vergeleken met

4 keer meer personen met een handicap melden onbevredigde medische behoeften dan personen zonder handicap

20,3 % van de jongeren met een handicap verlaat de school vroegtijdig ten opzichte van 9,8 % van de jongeren zonder handicap

Slechts 29,4 % van de personen met een handicap behaalt een diploma hoger onderwijs, vergeleken met 43,8 % van de personen zonder handicap

5.1. De toegang tot de rechter, rechtsbescherming, vrijheid en veiligheid verbeteren

Personen met een handicap moeten daadwerkelijk toegang hebben tot de rechter, onder meer door het bieden van adequate voorzieningen. In de praktijk brengt dit praktische en juridische belemmeringen met zich mee, die verhinderen dat personen met een handicap in strafrechtelijke en burgerlijke procedures kunnen optreden als getuigen, hun rechten als slachtoffer, verdachte of beklaagde kunnen verdedigen, of de professionele functie van rechter, advocaat of aanklager kunnen opnemen. Juridische belemmeringen bestaan in het bijzonder voor personen met een intellectuele of psychosociale handicap of voor mensen met geestelijke gezondheidsproblemen, omdat hun rechtsbevoegdheid vaak wordt ingeperkt of afgenomen.

Bij haar initiatieven voor de digitalisering van rechtsstelsels, de bescherming van de rechten van slachtoffers en opleiding voor beroepsbeoefenaars⁶³, houdt de Commissie rekening met handicaps overeenkomstig het UNCPRD. De digitalisering van rechtsstelsels is essentieel om de toegang tot de rechter te verbeteren, ook voor personen met een handicap in toegankelijkheid is voorzien. De Commissie besteedt bijzondere aandacht aan vrouwen met een handicap, die twee tot vijf keer meer kans lopen met geweld te worden geconfronteerd dan andere vrouwen⁶⁴, en ook aan personen met een handicap die in instellingen wonen. Binnen de opleidingsstrategie voor rechtsbeoefenaars zal de Commissie zich toespitsen op de bescherming van de rechten van het individu in de digitale ruimte en op bijscholing voor juridische deskundigen over EU-wetgeving in verband met handicaps, waaronder het UNCPRD.

De Commissie zal:

- ✓ samenwerken met de lidstaten om het Verdrag van Den Haag inzake de internationale bescherming van kwetsbare volwassenen uit te voeren overeenkomstig het UNCPRD, onder meer door een **studie naar de bescherming van kwetsbare volwassenen in grensoverschrijdende situaties**, met name die met een verstandelijke handicap, om de weg vrij te maken voor de ratificatie ervan door alle lidstaten;
- ✓ een **studie uitvoeren naar procedurele waarborgen voor kwetsbare volwassenen in strafzaken**, en nagaan of er wetgevingsvoorstellen **nodig zijn ter**

⁶³ Mededeling van de Commissie (COM(2020) 710 final): [Digitalisering van justitie in de Europese Unie](#); Mededeling van de Commissie (COM(2020) 258 final): [EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers 2020-2025](#); Mededeling van de Commissie (COM(2020) 713 final): Zorgen voor gerechtigheid in de EU – [een strategie voor de Europese justitiële opleiding 2021-2024](#).

⁶⁴ In zijn [Resolutie over de situatie van vrouwen met een handicap](#) (2018/26855RSP) benadrukt het Europees Parlement dat 34 % van de vrouwen met een gezondheidsprobleem of een handicap ooit slachtoffer is geworden van fysiek of seksueel geweld door een partner.

versterking van de ondersteuning en bescherming van kwetsbare volwassenen die het slachtoffer worden van een misdrijf, in overeenstemming met de EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers (2020-2025);

- ✓ **richtsnoeren aanreiken aan de lidstaten over toegang tot de rechter** voor personen met een handicap in de EU, die voortbouwen op internationale richtsnoeren die door de Verenigde Naties zijn verstrekt⁶⁵;
- ✓ maatregelen nemen om de lidstaten te ondersteunen bij het stimuleren van de participatie van personen met een handicap als **beroepsbeoefenaars** in het rechtssysteem, en goede praktijken verzamelen over **onderbouwde besluitvorming**.

5.2. Gelijke toegang tot sociale bescherming, gezondheidszorg, onderwijs en goederen en diensten, waaronder huisvesting

Het bestrijden van alle vormen van discriminatie van personen met een handicap vormt de kern van het UNCRPD. De EU heeft een uitgebreid geheel van antidiscriminatiewetgeving ingevoerd om een gelijke behandeling te waarborgen, ongeacht geslacht, seksuele geaardheid, ras of etnische afstamming, leeftijd, godsdienst of overtuiging⁶⁶. De richtlijn voor gelijke behandeling voorziet in specifieke maatregelen om de gelijke behandeling van personen met een handicap te waarborgen.

Er is sprake van een lacune in de EU-wetgeving om de gelijke behandeling van personen met een handicap buiten de werksfeer te waarborgen, zoals op het gebied van sociale bescherming, gezondheidszorg, onderwijs⁶⁷ en toegang tot goederen en diensten, waaronder huisvesting. In afwachting van de goedkeuring van een voorstel van de Commissie voor een richtlijn gelijke behandeling⁶⁸ van de Raad, blijkt uit de aanhoudende ongelijkheid en discriminatie dat verdere vooruitgang in de EU-wetgeving nodig is.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ de goedkeuring mogelijk te maken van het voorstel van de **Commissie voor een horizontale richtlijn** betreffende de tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling buiten de werksfeer, met inbegrip van handicap;
- ✓ de **samenwerking tussen de EU en de nationale UNCRPD-kaders** en de leden van Europese netwerken van rechtenverdedigers te ondersteunen⁶⁹.

5.3. Inclusief en toegankelijk onderwijs

Onderwijs schept de grondslagen voor armoedebestrijding en voor het creëren van volledig inclusieve samenlevingen. Personen met een handicap hebben het recht om op voet van gelijkheid met anderen deel te nemen op alle onderwijsniveaus en in alle

⁶⁵ Verenigde Naties, 2020: [International Principles and Guidelines on Access to Justice for Persons with Disabilities](#).

⁶⁶ [Richtlijn rassengelijkheid](#) (2000/43/EG); [Richtlijn voor gelijke behandeling in arbeid en beroep](#) (2000/78/EG); [Richtlijn gelijke behandeling](#) (2006/54/EG).

⁶⁷ Lacunes: zie de infografieken in de hoofdstukken 4 en 5 over discriminatie, onderwijs, werkgelegenheid, armoede en gezondheidszorg.

⁶⁸ Voorstel COM/2008/0426 voor een richtlijn van de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of levensovertuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid.

⁶⁹ Zoals het Europees netwerk van nationale mensenrechteninstellingen (ENNHRI), het Europees netwerk van nationale organen voor de bevordering van gelijke behandeling (Equinet) en het Europees netwerk van ombudsmannen (ENO).

onderwijsvormen, met inbegrip van voor- en voerschoolse educatie en opvang. De onderwijsinstellingen en de toepasselijke wetgeving moeten de voorwaarden scheppen voor een inclusieve benadering.

Er blijft een grote behoefte aan maatregelen bestaan, zoals blijkt uit de kloof in onderwijsresultaten tussen lerenden met en zonder handicap. Meer jongeren met een handicap verlaten de school vroegtijdig en minder lerenden met een handicap behalen een universiteitsdiploma (kloof van 14,4 procentpunten). Veel kinderen en jongeren met een handicap zijn ingeschreven in scholen voor buitengewoon onderwijs, die niet altijd doeltreffend een brug slaan naar het algemene onderwijssysteem, voortgezette opleidingen of de arbeidsmarkt. Tot dusver is onvoldoende systematisch onderzoek uitgevoerd naar de voorwaarden die nodig zijn opdat lerenden met een handicap zouden slagen, met inbegrip van lerenden met een handicap die niet zichtbaar is, zoals autisme, dyslexie of hyperactiviteit. Door de lockdownmaatregelen tijdens de COVID-19-pandemie is de ontwikkeling van maatregelen om afstandsonderwijs inclusief en toegankelijk te maken voor iedereen nog dringender geworden.

Op EU-niveau is inclusief onderwijs hoog op de onderwijsagenda geplaatst. Een van de zes pijlers van de Europese onderwijsruimte⁷⁰ is gewijd aan inclusief onderwijs en een leven lang leren voor iedereen, te beginnen met voor- en voerschoolse educatie en opvang. Aanverwante initiatieven zoals het initiatief “Pathways to School Success” schenken bijzondere aandacht aan risicogroepen zoals leerlingen met een handicap en bijzondere onderwijsbehoeften. De Europese aanpak van microcredentials, via flexibele en modulaire leertrajecten, kan een positief effect hebben op de inzetbaarheid en het proces van levenslang leren van personen met een handicap.

Onderwijsbeleid zal ook in de toekomst worden ondersteund door het Europees Agentschap Ontwikkeling van onderwijs voor leerlingen met specifieke behoeften⁷¹. De Commissie zal beleidsmaatregelen en praktijken ter bevordering van de onderwijsprestaties van personen met een handicap in de lidstaten verzamelen als input voor de beleidsvorming. Met het oog op de toegang tot en de kwaliteit van onderwijs, met inbegrip van voor- en voerschoolse opvang, worden synergieën tot stand gebracht met de komende EU-strategie voor de rechten van het kind en de Europese kindergarantie.

Naar aanleiding van de aanbevelingen die het UNCRPD-comité in 2015 aan de EU heeft gedaan, heeft het systeem van Europese scholen (het ESS) een subwerkgroep “VN-Verdrag” opgericht en een actieplan inzake onderwijsondersteuning en inclusief onderwijs aangenomen. Hiervoor is een speciaal toezichtstelsel opgezet.

Om inclusief onderwijs voor gehandicapten te bevorderen kunnen de lidstaten een beroep doen op de mogelijkheden van de EU-financiering, met inbegrip van de programma’s Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps, die specifieke inclusiematregelen vaststellen⁷². Het cohesiebeleid en de faciliteit voor herstel en veerkracht om de gevolgen van de COVID-19-pandemie te verzachten, zullen ook in de toekomst nationale hervormingen voor inclusief onderwijs ondersteunen in het kader van de digitale en groene transitie. Voorts kunnen de lidstaten de toegankelijkheid van scholen en onderwijsgebouwen aanpakken via de renovatiegolf.

⁷⁰ Mededeling van de Commissie (COM(2020) 625 final): [De Europese onderwijsruimte tegen 2025 tot stand brengen](#).

⁷¹ [Europees Agentschap Ontwikkeling van onderwijs voor leerlingen met specifieke behoeften](#) is een onafhankelijke organisatie die fungeert als samenwerkingsplatform voor de ministeries van Onderwijs in de aangesloten lidstaten.

⁷² De geplande Europese kindergarantie, Erasmus+, het Europees Solidariteitskorps.

Deze strategie zorgt voor een betere samenwerking inzake nationale hervormingen voor inclusief onderwijs en verkent mogelijkheden voor synergieën tussen de Europese onderwijsruimte, de Europese vaardighedenagenda, het actieplan voor digitaal onderwijs en de Europese onderzoeksruimte, evenals tussen Erasmus+ en andere EU-financieringsinstrumenten.

De Commissie zal:

- ✓ in 2021 een **toolkit voor inclusie in voor- en vroegschoolse educatie en opvang** uitbrengen, waarin een specifiek hoofdstuk over kinderen met een handicap is opgenomen;
- ✓ de lidstaten ondersteunen om hun **lerarenopleidingen** verder uit te bouwen teneinde het tekort aan leraren in het buitengewoon onderwijs te verhelpen en te werken aan de vaardigheden van al het onderwijzend personeel om diversiteit in de klas te beheren en inclusief onderwijs te ontwikkelen;
- ✓ als lid van de raad van bestuur van **de Europese scholen** steun verlenen aan verhoogde inspanningen om het **actieplan inzake onderwijsondersteuning en inclusief onderwijs**⁷³ uit te voeren, met bijzondere aandacht voor toegankelijkheid en redelijke aanpassingen, afstemming van de onderwijsprogramma's aan de behoeften van lerenden met een handicap (bv. alternatieve einddiploma's die de voortzetting van het onderwijs op nationaal niveau mogelijk maken) en voor opleidingscursussen voor leerkrachten op het gebied van inclusief onderwijs.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ de ontwikkeling te ondersteunen van **inclusieve scholen** die een referentie kunnen worden op het gebied van inclusief en innovatief onderwijzen en leren in de hele EU, volgens de doelstellingen van de Europese onderwijsruimte en het actieplan voor digitaal onderwijs;
- ✓ ervoor te zorgen dat hun onderwijssystemen op elk niveau voldoen aan het UNCRPD, teneinde vooruitgang te boeken inzake **ondersteund leren in een geïntegreerde reguliere omgeving**, zoals bekendgemaakt in de Mededeling over de Europese onderwijsruimte;
- ✓ om de uitvoering van artikel 24, UNCRPD in de **Europese scholen** te ondersteunen.

5.4. Duurzame en gelijke toegang tot gezondheidszorg

Personen met een handicap hebben het recht op hoogwaardige gezondheidszorg, met inbegrip van revalidatie en preventie op het gebied van gezondheid.

Er zijn verdere maatregelen nodig aangezien personen met een handicap vier keer zo vaak als personen zonder handicap blijken geven van on vervulde behoeften aan medisch onderzoek. De gezondheidszorg is vaak te duur, te ver verwijderd, niet toegankelijk of er bestaan lange wachtlijsten⁷⁴. Aangezien het risico op een handicap toeneemt met de leeftijd, ondervonden voornamelijk ouderen die in plattelandsgebieden wonen moeilijkheden wegens een tekort aan passende gezondheidszorg en aanhoudende

⁷³ Zoals goedgekeurd door de raad van bestuur tijdens de bijeenkomst in Athene in april 2019.

⁷⁴ EU-SILC 2019: [table \(hlth_dh030\)](#).

personeelstekorten⁷⁵. Personen met een niet-zichtbare handicap (zoals chronische pijn of een intellectuele handicap) of met een zeldzame ziekte of kanker, wat vaak tot een beperking leidt, krijgen niet altijd de aangepaste zorg die ze nodig hebben; dit geldt ook voor vrouwen of vluchtelingen met een handicap. De COVID-19-crisis heeft zwakke plekken in de gezondheidssystemen blootgelegd, voornamelijk voor personen met een handicap die in een instelling leven en die geen toegang hebben tot spoedeisende zorg.

De Europese gezondheidsunie, die in november 2020 door de Commissie werd opgericht⁷⁶, zal de lidstaten helpen bij beleid om de veerkracht van hun gezondheidssystemen te verbeteren, onder meer voor personen met een handicap.

De hervormingen door de lidstaten moeten landspecifieke uitdagingen aanpakken met het oog op groepen die bijzondere belemmeringen ondervinden bij de toegang tot gezondheidsdiensten, rekening houdend met het initiatief inzake de digitale transformatie van gezondheid en zorg van de Commissie⁷⁷.

De Commissie zal haar strijd tegen kanker opvoeren door middel van het Europees plan voor kankerbestrijding⁷⁸. Ter versterking van de patiëntenrechten zal de Commissie een evaluatie uitvoeren van Richtlijn 2011/24/EU betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg. In het kader van deze evaluatie zal worden nagegaan in welke gevallen de lidstaten ervoor hebben gekozen de verblijfs- en reiskosten of de extra kosten terug te betalen die personen met een handicap mogelijk hebben moeten maken om toegang te krijgen tot grensoverschrijdende gezondheidszorg. De Commissie zal ook nagaan in hoeverre de nationale contactpunten voor grensoverschrijdende gezondheidszorg informatie beschikbaar hebben gesteld in een formaat dat toegankelijk is voor personen met een handicap.

De Commissie zal:

- ✓ kwesties behandelen in verband met gezondheid en handicaps via de Stuurgroep voor gezondheidsbevordering en ziektepreventie met het oog op de uitwisseling van **gevalideerde gezondheidsgerelateerde goede praktijken** om de lidstaten te ondersteunen bij hun gezondheidshervormingen;
- ✓ belanghebbenden ondersteunen om de druk die de COVID-19-pandemie uitoefent op de **geestelijke gezondheid** van de Europese burgers aan te pakken en te verlichten;
- ✓ specifieke ongelijkheden aanpakken die personen met een handicap ervaren bij de **toegang tot kankerpreventie, vroegtijdige opsporing en zorgverlening** door middel van specifieke acties die via het ongelijkhedenregister van het Europees kankerbestrijdingsplan zijn vastgesteld.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ de toegang voor personen met een handicap tot de **hele gezondheidszorgportfolio** te verbeteren, met inbegrip van seksuele en reproductieve gezondheids- en preventiediensten, onder meer door middel van richtsnoeren van de Commissie

⁷⁵ EU-SILC 2018; Cedefop 2016: [Skill shortage and surplus occupations in Europe](#); Eurostat, 2020: [Handboek "Ageing Europe"](#); [Eurostat Regional Yearbook 2020](#).

⁷⁶ Mededeling van de Commissie (COM/2020/724 final): [Bouwen aan een Europese gezondheidsunie](#).

⁷⁷ Mededeling van de Commissie (COM(2018) 233 final): [over het mogelijk maken van de digitale transformatie van gezondheid en zorg in de digitale eengemaakte markt](#).

⁷⁸ Verschillende lidstaten hebben steun ontvangen via het programma voor structurele hervormingen om kankerscreening te verbeteren met het oog op vroegtijdige opsporing.

over de toegang tot gezondheidszorg voor personen met een handicap, gebaseerd op inclusieve, toegankelijke, persoonsgerichte gezondheidszorg, en vrije en geïnformeerde toestemming;

- ✓ het bewustzijn te vergroten en ondersteuningsstrategieën te ontwikkelen voor patiënten met een **handicap die verband houdt met een zeldzame ziekte**, en na te gaan hoe de toegang tot de modernste behandelingen kan worden vergemakkelijkt, onder meer door in de lidstaten gebruik te maken van digitale innovaties.

5.5. Toegang tot kunst en cultuur, recreatie, vrije tijd, sport en toerisme verbeteren

Toegankelijke en inclusieve kunst en cultuur, sport, vrije tijd, recreatieactiviteiten en toerisme zijn essentieel voor volwaardige participatie in de samenleving. Zij vergroten het welzijn en geven iedereen, ook personen met een handicap, de kans om zijn of haar creatieve, fysieke en intellectuele vermogen te ontwikkelen en benutten. De Raad heeft in zijn conclusies de nadruk gelegd op het belang van sport voor personen met een handicap⁷⁹. Dat toerisme toegankelijk is voor personen met een handicap is niet alleen essentieel voor participatie, maar ook voor sociaal-economische ontwikkeling. In het UNCRPD wordt gepleit voor een tweesporenbeleid, waarbij zowel algemene als handicapspecifieke activiteiten voor kinderen en volwassenen worden bevorderd.

De Commissie zal de participatie van personen met een handicap op al deze gebieden versterken door samenwerking na te streven met algemene en handicapspecifieke sportorganisaties op alle niveaus. Zij zal de kunstwerken van personen met een handicap promoten en zichtbaarder maken en ernaar streven het cultureel erfgoed en alle kunst toegankelijk en geschikt voor gehandicapten te maken, met steun van EU-financiering zoals het programma Creatief Europa. De Commissie zal ook stereotypen met betrekking tot handicaps aanpakken, bijvoorbeeld in media en film, overeenkomstig de richtlijn audiovisuele mediadiensten, die bepaalt dat commerciële communicatie de menselijke waardigheid moet eerbiedigen en geen discriminatie mag inhouden, ook niet op grond van een handicap⁸⁰. De Commissie zal ook de beschikbaarheid van gedrukte werken voor personen met een handicap beoordelen, rekening houdend met de bestaande EU-wetgeving⁸¹.

Bovendien zal de Commissie:

- ✓ een studie **starten naar de uitvoering van artikel 30** van het UNCRPD ter ondersteuning van de lidstaten bij beleidsmaatregelen om de participatie van en ondersteuning aan personen met een handicap bij sport, cultuur en vrijetijdsactiviteiten te vergroten;
- ✓ samenwerken met het **Internationaal Paralympisch Comité** om inclusie in sport te bevorderen en stereotypen te bestrijden;
- ✓ de ontwikkeling van toegankelijk toerisme, met name door steden, verder bevorderen via de prijs voor **Europese Hoofdstad van Slim Toerisme**⁸².

⁷⁹ Conclusies van de Raad, 2019: [Toegang tot sport voor personen met een handicap](#).

⁸⁰ Richtlijn (EU) 2018/1808: [richtlijn audiovisuele mediadiensten](#).

⁸¹ Richtlijn (EU) 2017/1564: [Bepaalde toegestane vormen van gebruik van bepaalde werken en ander materiaal die door het auteursrecht en naburige rechten beschermd zijn ten behoeve van personen die blind zijn, visueel gehandicapt of anderszins een leeshandicap hebben](#).

⁸² [Europese Hoofdstad van Slim Toerisme](#) voor duurzaamheid, toegankelijkheid, digitalisering, cultureel erfgoed/creativiteit.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ **kunstwerken van personen met een handicap** te bevorderen en aan te moedigen en hen door tentoonstellingen en voorstellingen zichtbaar te maken; en meer kunstcollecties en musea toegankelijk te maken voor personen met een handicap.

5.6. Veiligheid en bescherming garanderen

Personen met een handicap lopen een groter risico om slachtoffer te worden van geweld en misbruik, zowel thuis als in een instelling, in het bijzonder vrouwen, ouderen en kinderen met een handicap⁸³. Personen met een handicap zijn ook het doelwit van haatzaaiende uitlatingen en pesterijen, ook in onderwijsinstellingen. Personen met een handicap of met gezondheidsproblemen ervaren meer geweld (17 % ten opzicht van 8 % van de personen zonder handicap) en meer pesterijen (50 % ten opzicht van 37 % van de personen zonder handicap)⁸⁴.

Mensenhandelaren maken misbruik van de specifieke kwetsbaarheden van personen met een handicap met het oog op seksuele uitbuiting, gedwongen bedelarij en schijnhuwelijken⁸⁵. De veiligheid en het welzijn van migranten, aanvragers en begunstigen van internationale bescherming, met inbegrip van kinderen met een handicap, worden niet altijd beschermd in opvangcentra of andere voorzieningen waar zij worden opgevangen. Rampen zoals overstromingen en aardbevingen verergeren bestaande kwetsbaarheden, zodat het herstel na een ramp moeilijker is voor achtergestelde groepen. Kwesties die verband houden met gelijkheid en toegankelijkheid bij rampen worden vaak veronachtzaamd in bestaande noodplannen en bij bijstand inzake civiele bescherming.

Bovendien kan de klimaatverandering ook een grotere impact hebben op personen met een handicap, die gevaar kunnen lopen wanneer essentiële diensten en infrastructuur worden aangetast⁸⁶; daarom is het van bijzonder belang ervoor te zorgen dat de groene overgang naar een klimaatneutrale en veerkrachtige samenleving rechtvaardig en inclusief is en personen met een handicap daarbij worden betrokken.

Er zijn veelzijdige beleidsmaatregelen nodig om de veiligheid van personen met een handicap in alle situaties beter te ondersteunen en beschermen. Om een betere bescherming tegen geweld en misdrijven te waarborgen, heeft de EU een krachtig juridisch mechanisme ingevoerd, en de Commissie zal gerichte acties uitvoeren binnen de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025⁸⁷ en de EU-strategie voor de rechten van het kind, waarin capaciteitsopbouw van deskundigen en bewustmakingscampagnes zijn opgenomen. Verder zal de Commissie ervoor zorgen dat handicapgerelateerde aspecten van geweld en misbruik in het relevante toekomstige EU-beleid worden geïntegreerd. De beleidsmaatregelen moeten monitoring van instellingen omvatten, evenals systematische identificatie en onderzoek wanneer geweld, misdrijven of misbruik plaatsvinden.

⁸³ Verslagen Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten: <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/children-disabilities-violence>; <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>.

⁸⁴ Bureau voor de grondrechten, 2021: [Fundamental Rights Survey - Crime, Safety and Victims' Rights](#).

⁸⁵ Commissie (COM(2020) 661 final): [Derde verslag over de vorderingen die zijn gemaakt op het gebied van de bestrijding van mensenhandel](#) en het [werkdokument van de diensten van de Commissie](#), SWD(2020) 226 final.

⁸⁶ S. Jodoin, N. Ananthamoorthy, K. Lofts, 2020: A Disability Rights Approach to Climate Governance, in: Ecology Law Quarterly, Vol. 47, No. 1.

⁸⁷ Mededeling van de Commissie (COM(2020) 152 final): [Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025](#).

Het gemeenschappelijk Europees asielstelsel (CEAS) bevat gemeenschappelijke normen en samenwerking om tegemoet te komen aan de specifieke situatie en behoeften van kwetsbare verzoekers om internationale bescherming, onder meer personen met een handicap. De Commissie heeft voorstellen gedaan om het gemeenschappelijk Europees asielstelsel⁸⁸ te hervormen door het veerkrachtiger en doeltreffender te maken en daarbij de behoeften van deze verzoekers op het gebied van bescherming in acht te nemen. In dezelfde zin zal de Commissie zorgen voor ondersteuning van personen met een handicap in het kader van het Fonds voor asiel, migratie en integratie (AMIF) en zal het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken opleidingen faciliteren voor beschermingsfunctionarissen en tolken die asielaanvragen van kwetsbare personen, waaronder personen met een handicap, behandelen. Voorts zorgt de Commissie voor synergie tussen de uitvoering van deze strategie en het actieplan voor integratie en inclusie (2021-2027)⁸⁹. Een van de kernbeginselen van het nieuwe actieplan is “inclusie voor iedereen”, waarbij rekening wordt gehouden met de meervoudige en intersectionele risico’s die specifieke uitdagingen kunnen stellen voor migranten.

In het streven naar gemeenschappelijke Europese normen bij civielebeschermingsoperaties zal de Commissie bewustmaking en richtsnoeren integreren om de veiligheid van kwetsbare groepen te verbeteren. EU-financiering zal worden gebruikt om meer bekendheid te geven aan de behoeften van personen met een handicap met behulp van civiele-beschermingsbijeenkomsten met het Forum voor civiele bescherming en het EU-kennisnetwerk voor civiele bescherming. De Commissie zal opleidingsprogramma’s voor rampsituaties blijven financieren, met inbegrip van projecten gericht op paraatheid, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van personen met een handicap, en specifieke monitoring en preventieacties versterken.

Bovendien zal de Commissie:

- ✓ **de lidstaten en beroepsbeoefenaars, met inbegrip van politieagenten, tegen 2024 richtsnoeren** aanreiken om slachtoffers van geweld die een handicap hebben beter te ondersteunen;
- ✓ het Bureau voor de grondrechten verzoeken **de situatie van personen met een handicap die in instellingen verblijven**, te onderzoeken in verband met geweld, misbruik en foltering.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ het **CEAS-acquis** uit te voeren, rekening houdend met de specifieke behoeften van **kwetsbare aanvragers en begunstigden van internationale bescherming**, waaronder personen met een handicap, om in de praktijk een passend beschermingsniveau te waarborgen;
- ✓ de **opleiding te bevorderen van beschermingsfunctionarissen** en tolken die asielaanvragen van kwetsbare personen behandelen, inclusief personen met een handicap, en die in dat verband zeer nauw samenwerken met het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken.

6. Wereldwijd de rechten van personen met een handicap bevorderen

De EU zal de mensenrechten van personen met een handicap blijven handhaven en hun sociale inclusie blijven ondersteunen bij alle internationale betrekkingen en als onderdeel

⁸⁸ Mededeling van de Commissie (COM/2020/609 final): [Een nieuw migratie- en asielpact](#).

⁸⁹ Mededeling van de Commissie (COM(2020) 758 final): [Actieplan voor integratie en inclusie 2021-2027](#).

van elk extern optreden, alle beleidsplanning, financieringsprogramma's en activiteiten. Er moet ook aandacht worden besteed aan kinderen en jongeren met een handicap, vooral in conflict- en post-conflictsamenlevingen of ontwikkelingslanden, waar bescherming, toegang tot school en basisvoorzieningen vaak ontbreken.

Dit houdt in dat bijzondere aandacht wordt geschonken aan verbintenissen met derde landen in het kader van het uitbreidings- en nabuurschapsbeleid van de EU, en de ruimere agenda voor ontwikkelingssamenwerking.

Naar schatting leeft
1 miljard mensen in de
wereld met een handicap

Ongeveer 15 % van de wereldbevolking leeft met een vorm van handicap en ongeveer 2-4 ondervindt ernstige moeilijkheden bij het functioneren; daarvan leeft ongeveer 80 % in ontwikkelingslanden⁹⁰. In grote delen van de wereld hebben personen met een handicap slecht toegang tot inclusieve basisdiensten, bescherming, ondersteunende technologieën, informatie, justitie en juridische identiteit. Dit komt nog bovenop de discriminatie en het gebrek aan kansen op werk. Tot de meest dringende problemen behoren de voortdurende

geinstitutionaliseerde zorg en segregatie. Onderwijsstelsels zijn vaak niet inclusief de behoeften van kinderen met een handicap. Verder behoren personen met een handicap ook bij een humanitaire crisis vaak tot de meest kwetsbaren. Bij rampen ligt hun sterftecijfer twee- tot viermaal hoger dan bij personen zonder handicap⁹¹.

Met deze strategie wil de EU haar rol als pleitbezorger van de rechten van personen met een handicap wereldwijd versterken via samenwerking, humanitaire acties en dialoog met de internationale UNCRPD-gemeenschap. Er bestaat erkenning voor de verschillende uitdagingen waarmee de partnerlanden worden geconfronteerd en de verscheidenheid aan samenwerkingskaders die bestaan met de EU, zodat deze strategie als inspiratiebron kan dienen om hervormingen en het plannen van bijstand met partnerlanden en relevante belanghebbenden te begeleiden. Bovendien blijft de EU humanitaire hulp en bescherming verlenen op basis van de behoeften, overeenkomstig de humanitaire beginselen.

De EU roept alle staten op de rechten van personen met een handicap te eerbiedigen, te beschermen en na te leven, zoals blijkt uit alle beleidsinitiatieven die het komende decennium vorm zullen geven⁹². Het is essentieel dat de UNCRPD-beginselen bij het externe optreden worden gerespecteerd en uitgevoerd, naast de Agenda 2030, en dat de universeel ontwerp-benadering voor een betere toegankelijkheid en het voorzien in redelijke aanpassingen voor personen met een handicap in alle acties wordt geïntegreerd. De EU zal dit doen met behulp van al haar instrumenten, variërend van politieke, mensenrechten- en handelsdialogen tot samenwerking met derde landen in het kader van het nabuurschaps-, uitbreidings- en internationaal partnerschapsbeleid van de EU, dat ook humanitaire actie en samenwerking met multinationale organisaties omvat. De EU ondersteunt wereldwijd hervormingen van overheidsbeleid zodat dit inclusiever wordt, en spant zich in om te waarborgen dat alle mensenrechten, met inbegrip van de rechten van personen met een handicap, centraal blijven staan bij de reactie op de COVID-19-

⁹⁰ Wereldgezondheidsorganisatie/Wereldbank, 2011: [World report on disability zie blz. 27](#).

⁹¹ Permanent Comité van VN-organisaties, 2019: [Inclusion of Persons with Disabilities in Humanitarian Action](#), blz. 2.

⁹² 1) Gezamenlijke mededeling (JOIN(2020) 5 final): [Het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024](#);

2) Gezamenlijke mededeling (JOIN (2020) 17 final): [EU-Genderactieplan \(GAP\) III](#) – een ambitieuze agenda inzake gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in the externe optreden van de EU 2021–2025; 3) [Het EU-stelsel van algemene tariefpreferenties \(SAP\)](#).

pandemie en het wereldwijde herstel. De EU-delegaties verlenen steun om de rechten van personen met een handicap te bevorderen, verstrekken richtsnoeren om toegankelijkheid te implementeren en zorgen voor zinvol overleg met personen met een handicap, onder meer via hun vertegenwoordigende organisaties op basis van bestaande goede praktijken. De EU streeft naar gerichte actie op het gebied van handicaps, maar beoogt handicaps ook te integreren in haar externe optreden. In het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024 en het EU-genderactieplan III 2021-2025 worden de ambities van de EU uiteengezet om de acties voor de bestrijding van alle vormen van discriminatie die personen met een handicap ervaren op te voeren, met bijzondere aandacht voor meervoudige en intersectionele vormen van discriminatie, in overeenstemming met haar mensenrechtenrichtsnoeren inzake non-discriminatie in het extern optreden⁹³.

De EU zal er bovendien voor zorgen dat op passende wijze wordt voldaan aan de behoeften van personen met een handicap bij EU-gefinancierde humanitaire hulp, door de betrokkenheid van personen met een handicap en de samenwerking met het maatschappelijk middenveld te versterken, en de gegevensverzameling over personen met een handicap bij EU-gefinancierde humanitaire hulp te verbeteren. Daarnaast zal de EU haar gegevensverzameling over personen met een handicap bij door de EU gefinancierde humanitaire hulp versterken, bijvoorbeeld door het gebruik van de korte reeks van vragen (Short Set of Questions) van de Washington Group te bevorderen⁹⁴. Verder wordt een verwijzing naar het UNCPRD opgenomen in de herziening van de verordening stelsel van algemene tariefpreferenties SAP+ waarbij de naleving ervan door de betrokken handelspartners wordt gestimuleerd.

De EU zal ook haar samenwerking met andere verdragsluitende staten en ondertekenaars intensiveren en consolideren om de bekrachtiging en uitvoering van het UNCPRD te bevorderen, en leiderschap te vergroten, met name in het kader van de jaarlijkse UNCPRD-conferentie van verdragsluitende partijen. De EU blijft maatschappelijke organisaties steunen om ervoor te zorgen dat vertegenwoordigers van personen met een handicap aan alle relevante processen kunnen deelnemen door middel van specifieke en inclusieve gestructureerde dialogen op het niveau van de EU, van de partnerlanden en wereldwijd. Deze geven de aanzet tot het uitwisselen van strategische initiatieven en beste praktijken in combinatie met een ruimere verspreiding van de resultaten.

De EU zal haar strategieën en praktijken inzake de uitvoering van het UNCPRD delen in multilaterale fora van de VN, zoals de Raad voor de mensenrechten, de Commissie voor de Status van de Vrouw, of de Commissie Sociale Ontwikkeling, en met organisaties voor regionale integratie, zoals de Afrikaanse Unie, Asean of Usan. Deze uitwisseling heeft tot doel een transparante en ambitieuze tenuitvoerlegging van het UNCPRD in de hele wereld te stimuleren⁹⁵, waarbij ook de EU baat zou hebben bij de wereldwijde uitwisseling van praktijken. Een grotere betrokkenheid van de EU bij het UNCPRD-comité kan leiden tot een doeltreffendere uitvoering van het UNCPRD, in de EU en daarbuiten. De Commissie zal bij de lidstaten voorstellen dat de EU een kandidaat naar voren schuift voor de verkiezing van het UNCPRD-comité, overeenkomstig de gezamenlijke mededeling over multilateralisme⁹⁶.

⁹³ De Raad, 6337/19, 2019: [EU-mensenrechtenrichtsnoeren inzake non-discriminatie in het extern optreden](#).

⁹⁴ Washington Group on Disability Statistics: [Short Set on Functioning](#).

⁹⁵ Met name in andere regionale integratie-organisaties, zoals de Afrikaanse Unie, Asean of Usan.

⁹⁶ Gezamenlijke mededeling (JOIN(2021) 3): [Versterking van de bijdrage van de EU aan op regels gebaseerd multilateralisme](#).

De Commissie en de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid/vicevoorzitter van de Europese Commissie (HV/VV) zullen:

- ✓ in 2021 het **instrumentarium voor een “mensenrechtenbenadering, die alle mensenrechten voor de ontwikkelingssamenwerking van de EU omvat”** bijwerken zodat alle ongelijkheden aan bod komen, ook discriminatie tegen personen met een handicap, bij het extern optreden;
- ✓ ervoor zorgen dat de **EU-delegaties** een actievere rol spelen bij het ondersteunen van de uitvoering van het UNCRPD en het bevorderen van de wereldwijde bekrachtiging;
- ✓ systematisch de OESO/DAC-indicator voor handicaps⁹⁷ toepassen om investeringen die aandacht besteden aan handicaps te volgen met het oog op een gerichte **monitoring van EU-financiering**;
- ✓ samen met de lidstaten **technische bijstand** verlenen aan de overheidsdiensten van de partnerlanden via hun programma's en faciliteiten;
- ✓ **regelmatig gestructureerd overleg** organiseren tijdens de jaarlijkse UNCRPD-conferentie van verdragsluitende staten en in het kader van andere bestaande gestructureerde dialogen, en **samenwerking toegespitst op toegankelijkheid en werkgelegenheid versterken**.

7. De strategie doeltreffend toepassen

De Commissie roept de lidstaten en alle EU-instellingen en -agentschappen op om de behoeften van personen met een handicap in aanmerking te nemen bij het ontwerpen, uitvoeren en monitoren van beleid, wetgeving en financieringsprogramma's, via gerichte acties en mainstreaming. De Commissie stimuleert samenwerking op het gebied van handicaps tussen de EU-instellingen, de lidstaten en andere belanghebbenden, ondersteund door het gebruik van EU-financiering en het aanbieden van opleidingen.

7.1. Betere regelgeving – naleving van het UNCRPD bij beleidsvorming

Betere regelgeving is erop gericht een zo solide mogelijke grondslag te bieden voor tijdige en degelijke beleidsvorming. In artikel 10 VWEU wordt benadrukt dat de Unie discriminatie moet bestrijden, waaronder discriminatie op grond van handicap, bij het bepalen en uitvoeren van haar beleid.

Dit omvat de raadpleging en deelname van personen met een handicap en hun vertegenwoordigende organisaties in het hele beleidsvormingsproces, evenals de verstrekking van informatie over relevante beleidsinitiatieven en raadplegingen in een toegankelijke vorm.

In het kader van haar activiteiten om gelijkheid voor iedereen en gelijkheid in alle betekenissen te bevorderen, streeft de taskforce inzake gelijkheid⁹⁸ van de Commissie ernaar om de integratie van het thema handicap op alle beleidsterreinen te waarborgen.

⁹⁷ OESO, 2019: [Handbook for the marker for the inclusion and empowerment of persons with disabilities](#).

⁹⁸ Deze interne taskforce inzake gelijkheid bestaat uit vertegenwoordigers van alle diensten van de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden. Hij wordt bijgestaan door een secretariaat dat is ondergebracht bij het secretariaat-generaal van de Europese Commissie.

Bovendien zal de Commissie:

- ✓ het **instrumentarium inzake betere regelgeving** versterken om de inclusiviteit voor gehandicapten te vergroten met het oog op de coherentie van het UNCRPD;
- ✓ ervoor zorgen dat **gehandicaptenvraagstukken op coherente wijze worden opgenomen en beoordeeld** in effectbeoordelingen en evaluaties, waar zulks relevant is, onder meer door personeel dat initiatieven voorbereidt, een opleiding te geven over het UNCRPD.

7.2. Samenwerking tussen de EU-instellingen en de lidstaten intensiveren

Om de uitvoering van het UNCRPD te verbeteren en de door de EU als partij bij het verdrag aangegane verbintenis beter tot uiting te brengen, zal de Commissie zich inspannen om de coördinatie op EU-niveau te versterken, overeenkomstig de aanbevelingen van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap⁹⁹. De Commissie zal samenwerken met het Europees Parlement en de Raad om ervoor te zorgen dat bij de interinstitutionele onderhandelingen voldoende rekening wordt gehouden met gehandicaptenvraagstukken en zij zullen samen nagaan of er lacunes bestaan in de bestaande wetgeving.

De Commissie zal:

- ✓ alle EU-instanties, -agentschappen en -delegaties oproepen om **coördinatoren op het gebied van handicaps** aan te wijzen voor hun instellingen en voor hun strategieën inzake handicaps;
- ✓ **regelmatige bijeenkomsten op hoog niveau** organiseren tussen het Europees Parlement, de Raad, de Commissie en de EDEO, waaraan wordt deelgenomen door representatieve organisaties van personen met een handicap;
- ✓ een jaarlijkse gedachtewisseling organiseren met het **Europees Economisch en Sociaal Comité** en het **Comité van de Regio's**.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ rekening te houden met de specifieke behoeften van personen met een handicap op alle beleidsterreinen die op het niveau van de Raad moeten worden behandeld en in de conclusies van de Raad (**mainstreaming van handicaps**).

7.3. Samenwerken met de lidstaten en met regionale en lokale overheden

De lidstaten zijn als partijen bij het UNCRPD belangrijke actoren om het UNCRPD uit te voeren, waarbij regeringen, parlementen en andere belanghebbenden op verschillende niveaus betrokken zijn. Zij moeten regelmatig verslag uitbrengen aan het VN-Comité over hun maatregelen ter uitvoering van het UNCRPD, met inbegrip van nationale strategieën voor personen met een handicap. De Commissie zal het bestuursmechanisme voor samenwerking op EU-niveau versterken.

⁹⁹ VN-Comité, 2015: [Concluding observations on the initial report of the European Union](#), punten 75, 77.

Vlaggenschipinitiatief:

De Commissie zal in 2021 het **Gehandicaptenplatform** oprichten. Het zal de bestaande Groep op hoog niveau gehandicaptenbeleid vervangen en de uitvoering van deze strategie en de nationale strategieën inzake handicaps ondersteunen. Daaraan zal worden deelgenomen door nationale contactpunten van het UNCRPD, organisaties van personen met een handicap en de Commissie. Het platform zou kunnen worden gebruikt als forum voor het uitwisselen van bevindingen van de VN over de uitvoering van het UNCRPD door de lidstaten. Het Gehandicaptenplatform zal via zijn online-aanwezigheid informatie verstrekken over zijn vergaderingen, activiteiten, analyses en landeninformatie, met inbegrip van de bevordering van toegankelijke en inclusieve goede praktijken.

Bovendien zal de Commissie:

- ✓ een dialoog over handicaps tot stand te brengen met **bestaande netwerken**¹⁰⁰ van plaatselijke en regionale overheden.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ **ambitieuze nationale strategieën** aan te nemen om de uitvoering van het UNCRPD en van deze strategie op **nationaal, regionaal en lokaal niveau** te bevorderen.

7.4. Uitvoering ondersteunen met EU-financiering

Ter ondersteuning van de uitvoering van deze strategie en van het UNCRPD zal de EU het gebruik van EU-financiering door de lidstaten blijven bevorderen, zoals bepaald in het meerjarig financieel kader 2021-2027¹⁰¹ en door nieuwe financieringsmogelijkheden in het kader van NextGenerationEU, het herstelplan dat de weg uit de huidige crisis zal wijzen en de grondslagen zal leggen voor een modern en duurzamer Europa¹⁰². Het instrument voor technische ondersteuning kan de lidstaten ondersteunen met op maat gesneden technische expertise.

De verordening gemeenschappelijke bepalingen voor fondsen in gedeeld beheer¹⁰³ biedt het beleidskader voor onder meer de fondsen in het kader van het cohesiebeleid, waaronder het Europees Sociaal Fonds+ (ESF+), het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het nieuwe Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF). In de verordening wordt bepaald dat de lidstaten moeten voldoen aan zogenaamde “machtigingsvoorwaarden” om ervoor te zorgen dat het investeringsklimaat voor EU-steun van tevoren goed is voorbereid. Een machtigingsvoorwaarde vereist dat er een **nationaal kader is om de uitvoering van het UNCRPD te verzekeren**. Een van de criteria om daaraan te voldoen is dat er regelingen moeten zijn om de toegankelijkheid te waarborgen. EU-financiering verleent steun voor gebieden zoals de-institutionalisering, de sociaal-economische inclusie van personen met een handicap, toegang tot diensten, inclusief onderwijs, inclusieve gezondheidszorg, het inclusiever maken van cultureel

¹⁰⁰ Netwerken zijn bijvoorbeeld [Eurocities](#) of de [Raad der Europese Gemeenten en Regio's – CCRE](#).

¹⁰¹ Verordening (EU) 2020/2093 van de Raad: [Meerjarig financieel kader 2021-2027](#).

¹⁰² NextGenerationEU is een tijdelijk herstelinstrument van 750 miljard EUR om de economische en sociale schade als gevolg van de coronavirus-pandemie te helpen herstellen. Het zwaartepunt ligt bij de herstel- en veerkrachtfaciliteit, die leningen en subsidies zal verstrekken ter ondersteuning van hervormingen en investeringen door de lidstaten: Verordening (EU) 2020/2094 van de Raad tot vaststelling van een [herstelinstrument van de Europese Unie](#) ter ondersteuning van het herstel na de COVID-19-crisis.

¹⁰³ De medewetgevers hebben op 1 december 2020 een politiek akkoord bereikt over het voorstel van de Commissie (COM(2018) 375 final) voor een verordening gemeenschappelijke bepalingen voor fondsen in gedeeld beheer.

erfgoed, en toegankelijkheid waarborgen. De contactpunten van de lidstaten van het UNCRPD kunnen een belangrijke rol spelen bij het ondersteunen van de vervulling van de relevante machtigingsvoorwaarden tijdens de programmeringsperiode. De verordening gemeenschappelijke bepalingen schrijft ook voor dat bij het opstellen en uitvoeren van de operationele programma's van de lidstaten rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid voor personen met een handicap.

Andere fondsen kunnen een rol spelen bij het verwezenlijken van de doelstellingen van deze strategie.

Het Erasmus+-programma zal financiële steun en andere inclusiemaatregelen voor deelnemers met een handicap bevorderen. Het programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden (CERV) zal de uitvoering en het beheer van deze strategie ondersteunen. De Commissie zal de uitvoering van andere financiële instrumenten en programma's, zoals InvestEU, Horizon Europe, bevorderen waarbij rekening wordt gehouden met personen met een handicap¹⁰⁴.

Om het beheer van de desbetreffende fondsen op grond van het meerjarig financieel kader voor 2021-2027¹⁰⁵ af te stemmen wat de rechten van personen met een handicap betreft, zal de Commissie de lidstaten ondersteunen door middel van nauwere samenwerking, bewustmakingsactiviteiten en gerichte begeleiding.

Het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking 2021-2027 zal bijdragen tot de uitvoering van de externe doelstellingen van de strategie. Fondsen zoals SOCIEUX+, het programma voor technische samenwerking dat gericht is op missies van korte duur, het instrument voor uitwisseling van informatie over technische bijstand (TAIEX) en de TWINNING-programma's zullen helpen om het gehandicaptenbeleid van de EU wereldwijd uit te voeren.

Bovendien zal de Commissie:

- ✓ financieringsmogelijkheden via het nieuwe programma Burgers, gelijkheid, rechten, en waarden (CERV) onderzoeken om de betrokkenheid van **burgers met een handicap op gelijke voet met anderen** te bevorderen;
- ✓ de **lidstaten ondersteunen om een beroep te doen op EU-financiering** met inachtneming van het UNCRPD en met eerbiediging van de toegankelijkheid ervoor zorgen dat met EU-financiering geen acties worden gesteund die bijdragen tot segregatie of uitsluiting.

De Commissie roept de lidstaten op om:

- ✓ **partnerschappen** aan te gaan met regionale en lokale overheden, vertegenwoordigende organisaties van personen met een handicap, het maatschappelijk middenveld, instanties die toezicht houden op de grondrechten en andere belanghebbenden bij het ontwikkelen en toepassen van EU-financiering;
- ✓ de **UNCRPD-contactpunten** aan te moedigen de vervulling van de relevante machtigingsvoorwaarden gedurende de gehele programmeringsperiode te ondersteunen.

¹⁰⁴ [Erasmus+; InvestEU; Horizon Europa.](#)

¹⁰⁵ [Meerjarig financieel kader voor 2021-2027.](#)

8. Het goede voorbeeld geven

De Commissie wil het goede voorbeeld geven en roept de andere instellingen, organen en agentschappen van de EU op hetzelfde te doen.

8.1. De processen voor selectie, aanwerving, tewerkstelling en behoud van personeel toegankelijk maken voor personen met een handicap

Diversiteit en inclusie verrijken en versterken organisaties. De Commissie zal in haar vernieuwde personeelsstrategie maatregelen opnemen om de aanwerving, doeltreffende arbeidsparticipatie en loopbaanperspectieven van personeelsleden met een handicap een impuls te geven en om inclusieve werkomgevingen tot stand te brengen, waarbij zij haar verbintenis als werkgever opvoert om diversiteit en gelijkheid te bevorderen, en tegelijkertijd zorgt voor toegankelijkheid en redelijke aanpassingen. Het recent opgerichte “Bureau voor diversiteit en inclusie” zal toezicht houden op de ontwikkeling en uitvoering van alle relevante maatregelen en bijdragen tot de bevordering van diversiteit, gelijkheid en inclusie in alle diensten van de Commissie.

Het selectie- en aanwervingsproces is gebaseerd op verdienste en volgt een gelijkekansenbeleid. Er moet echter een pro-actieve aanpak komen en stappen moeten worden ondernomen om een grotere diversiteit te bevorderen.

Wat de aanwerving betreft, zullen gelijkheids- en diversiteitsscreenings van de aanwervingsprocessen, -procedures en -hulpmiddelen worden uitgevoerd om elk mogelijk risico van vooroordeel of discriminatie aan het licht te brengen en de nodige remediërende maatregelen vast te stellen. De nodige maatregelen zullen worden genomen om te zorgen dat de door de gelijkheids- en diversiteitsscreenings aan het licht gebrachte problemen daadwerkelijk worden verholpen.

Dit zal worden ondersteund door een interne communicatiecampagne van de Commissie en opleiding voor het personeel, ook voor managers en personeelsfunctionarissen (voor wie opleiding verplicht zal zijn), om te zorgen voor een respectvolle werkomgeving en op te treden tegen vooroordelen en discriminatie, ook ten aanzien van personen met een handicap.

Wat de personeelsselectie betreft, blijft het Europees Bureau voor personeelsselectie (EPSO) zijn gelijkheids-, diversiteits- en inclusiebeleid toepassen op zijn wedstrijden en selecties door in de aanvraagfase gegevens over handicaps te verzamelen. Op die manier kan het EPSO redelijke aanpassing waarborgen, lacunes bij de voorlichting beter identificeren en de mogelijkheden voor kandidaten met een handicap vergroten om aan de testen deel te nemen. Daarnaast zal het zijn gerichte communicatie- en voorlichtingsstrategie bijwerken, zijn netwerk van partnerorganisaties inzake handicaps verder uitbouwen, en zijn deskundigheid met betrekking tot redelijke aanpassingen verder ontwikkelen, evenals zijn opleidings- en dienstencatalogus.

In al haar aanwervingskanalen en verschillende programma's past de Commissie een gelijkekansenbeleid toe. Om dit in de praktijk waar te maken, zal zij sollicitaties van personen met een handicap uitdrukkelijk aanmoedigen en de kandidaten gedurende de hele procedure gerichte steun en bijstand verlenen.

De Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) zal de uitvoering van zijn actieplan voor personen met een handicap voortzetten.

Vlaggenschipinitiatief:

De Commissie zal een **vernieuwde HR-strategie** vaststellen, waarin maatregelen zijn opgenomen om diversiteit en inclusie van personen met een handicap te bevorderen, en zij nodigt het EPSO uit om deze inspanningen aan te vullen, in samenwerking met andere EU-instellingen die aanwervingen doen.

Bovendien zal de Commissie:

- ✓ waken over de **voortdurende verwijdering en preventie van belemmeringen** door alle diensten voor medewerkers en publiek met een handicap (bv. toegankelijke IT-uitrusting en instrumenten voor onlinevergaderingen);
- ✓ de **verslaglegging** van de diensten van de Commissie over diversiteit verbeteren, onder meer over redelijke aanpassingen voor personeelsleden met een handicap.

8.2. Toegankelijkheid van gebouwen en communicatie

De Commissie heeft de toegankelijkheid van haar gebouwen, digitale omgevingen en communicatie voortdurend verbeterd, en zal haar inspanningen om toegankelijkheid te waarborgen nog opvoeren, onder meer door middel van innovatieve projecten, het vergroten van de toegankelijkheid van publicaties, met name van EU-wetgeving en -beleid, het verstrekken van opleiding voor personeel, en het ondersteunen van het leren van tolken in internationale gebarentaal.

De Commissie zal:

- ✓ in 2021 een **actieplan inzake webtoegankelijkheid** vaststellen, dat binnen alle EU-instellingen en -organen zal worden gedeeld en bevorderd om ervoor te zorgen dat de websites van de EU-instellingen, en de documenten die op deze website en onlineplatforms worden gepubliceerd, voldoen aan de Europese toegankelijkheidsnormen¹⁰⁶;
- ✓ tegen 2023 de toegankelijkheid verbeteren bij alle diensten voor **audiovisuele communicatie en grafisch ontwerp**, evenals voor haar publicaties en evenementen, in voorkomend geval met inbegrip van tolken in gebarentaal en documenten in gemakkelijk leesbare vorm;
- ✓ zorgen voor toegankelijkheid voor alle **nieuw in gebruik genomen gebouwen** van de Commissie, onder voorbehoud van eventuele stedenbouwkundige voorschriften van de gastlanden;
- ✓ zorgen voor de toegankelijkheid van **locaties** waar evenementen van de Commissie worden georganiseerd;
- ✓ zorgen dat tegen 2030 alle gebouwen van de Commissie voldoen aan **Europese toegankelijkheidsnormen**, onder voorbehoud van de stedenbouwkundige voorschriften van de gastlanden.

9. Bewustmaking, bestuur en vooruitgang meten

De Commissie zal met de lidstaten samenwerken om nationale campagnes aan te vullen en te ondersteunen, om bewustmaking te versterken en stereotypen over handicaps te

¹⁰⁶ Het Europees Bureau voor personeelsselectie (EPSO) zal de toegankelijkheid van zijn testen en website blijven verbeteren om deze in overeenstemming te brengen met de [richtsnoeren inzake toegankelijkheid van webinhoud](#).

bestrijden. Zij zal gerichte evenementen blijven organiseren, met name de Europese Dag van personen met een handicap ter viering van de Internationale Dag van personen met een handicap van de VN op 3 december.

De Commissie zal de gestructureerde dialoog met personen met een handicap en hun vertegenwoordigende organisaties versterken, en waarborgen dat zij worden geraadpleegd over relevante voorstellen van de Commissie. Zij zal werkzaamheden van organisaties van personen met een handicap die bijdragen aan de uitvoering van het UNCRPD blijven financieren via het programma Burgers, gelijkheid, rechten en waarden.

Het facultatief protocol bij het UNCRPD biedt personen met een handicap de mogelijkheid zich tot het desbetreffende comité te wenden wanneer zij aangeven slachtoffer te zijn van een schending van de bepalingen van het UNCRPD door die verdragsluitende staat¹⁰⁷. Niet alle lidstaten zijn tot het protocol toegetreden, en een voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de toetreding van de EU tot het facultatief protocol bij het UNCRPD is al sinds 2008 in behandeling. De Commissie zal de vorderingen van de toetreding van de lidstaten tot het facultatief protocol nauwlettend volgen en de ratificatie door de EU van het facultatief protocol bij het UNCRPD in dat licht opnieuw bezien.

De Commissie zal samen met de Raad de aanzet geven tot het bijwerken van de EU-verklaring betreffende de bevoegdheid van de EU ten aanzien van aangelegenheden die onder het UNCRPD vallen, zoals aanbevolen door het UNCRPD-comité in 2015¹⁰⁸. Het aantal desbetreffende EU-rechtshandelingen is aanzienlijk gestegen van ongeveer 40 vermeld in de verklaring in 2008 naar meer dan 130¹⁰⁹.

9.1. Het EU-kader op grond van het UNCRPD versterken

Als partij bij het UNCRPD moest de EU een kader tot stand brengen om de uitvoering van het Verdrag te bevorderen, te beschermen en te monitoren.

Er werd een specifiek EU-kader¹¹⁰ in het leven geroepen, bestaande uit de Europese Ombudsman, de Commissie verzoekschriften van het Europees Parlement, het Bureau voor de grondrechten en het Europees Gehandicaptenforum, die elk hun taken op onafhankelijke wijze, maar gecoördineerd, uitvoeren. Het EU-kader houdt toezicht op de domeinen van het UNCRPD waarvoor de lidstaten bevoegdheden hebben overgedragen aan de EU, evenals de uitvoering van het UNCRPD door de EU-instellingen.

Om de doeltreffendheid van dit mechanisme op EU-niveau te vergroten, zal de Commissie:

- ✓ in 2022 **de werking van het EU-kader** onderzoeken en op basis daarvan acties voorstellen;
- ✓ een **jaarlijkse dialoog** organiseren tussen de Commissie als EU-contactpunt en het EU-kader.

¹⁰⁷ [Facultatief protocol](#); [Stand van de ratificatie](#); 21 lidstaten.

¹⁰⁸ VN-Comité, 2015: [Concluding observations on the initial report of the European Union](#).

¹⁰⁹ Commissie (SWD(2017) 29 final): [Voortgangsverslag over de tenuitvoerlegging van de Europese strategie inzake handicaps \(2010-2020\)](#).

¹¹⁰ [Herzien kader op EU-niveau](#) om te voldoen aan artikel 33.2 van het UNCRPD.

9.2. Deugdelijk toezicht en degelijke rapportage

Voortbouwend op de ervaring met de Europese strategie inzake handicaps 2010-2020 zal de Commissie een kader opzetten om toezicht te houden op de uitvoering van deze strategie, waarmee ook input zal worden geleverd voor het Europees Semester, het sociaal scorebord en de uitvoering van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling.

Het toezicht op de vooruitgang in de lidstaten zal berusten op een verbeterde verzameling van statistische gegevens over de situatie van personen met een handicap en informatie over nationale beleidsmaatregelen en praktijken ter aanvulling van de rapportage door de lidstaten aan het speciale VN-Comité. Een nieuw dashboard zal een beeld geven van de vooruitgang die is geboekt bij het uitvoeren van de activiteiten op EU-niveau in het kader van deze strategie, alsook van de activiteiten waarvoor de Commissie de lidstaten om actie verzoekt. De Commissie zal blijven toezien op de tenuitvoerlegging van de EU-wetgeving inzake handicaps. Daarnaast zal zij overwegen de acties te verfijnen op grond van het tussentijdse verslag van deze strategie.

De Europese Commissie brengt als EU-contactpunt regelmatig namens de EU verslag uit bij het UNCRPD-comité voor de EU-uitvoering van het Verdrag. Daartoe zal de Commissie informatie verzamelen, onder meer bij het Europees Parlement en de Raad en binnen de diensten van de Commissie¹¹¹.

Om doeltreffende monitoring mogelijk te maken, zijn kwaliteitsgegevens samen met onderzoek op lange termijn noodzakelijk. Dit omvat inzichten in wat de groene en digitale transities betekenen voor personen met een handicap. Hoewel Eurostat onderzoeksgegevens verschaft voor de belangrijkste gebieden, bestrijkt de huidige gegevensverzameling nog niet alle relevante gebieden en wordt deze niet altijd frequent genoeg uitgevoerd om trends te kunnen vaststellen.

De Commissie zal de gegevensverzameling verbeteren op alle gebieden waar lacunes zijn vastgesteld¹¹², met inbegrip van gegevens over personen die in instellingen wonen en onderzoek naar handicaps in het kader van het EU-kaderprogramma inzake onderzoek en innovatie Horizon Europa (2021-2027), waarin een intersectionele benadering is opgenomen. Op basis van een uitgebreidere gegevensverzameling zal de Commissie het toezicht op handicaps in de context van het Europees Semester versterken.

Bovendien zal de Commissie:

- ✓ in 2021 een **monitoringkader** voor de doelstellingen en acties van deze strategie ontwikkelen en publiceren;
- ✓ tegen 2023 nieuwe **handicapindicatoren** ontwikkelen, met een duidelijk stappenplan voor de uitvoering. Deze moeten nieuwe indicatoren omvatten voor kinderen en de situatie van personen met een handicap in een werkcontext, onderwijs, sociale bescherming, levensomstandigheden, gezondheid, gebruik van nieuwe communicatietechnologieën, ter ondersteuning van de indicatoren voor het sociaal scorebord van de EU, de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van het Europees Semester;

¹¹¹ [Verslaglegging](#): er wordt nadere informatie verzameld over EU-instellingen, -agentschappen en -organen.

¹¹² Bijvoorbeeld personen met een handicap die in instellingen wonen, gezondheidszorg, humanitaire hulp, werkgelegenheid.

- ✓ in 2024 een **verslag** van deze strategie opstellen, waarbij de vooruitgang van de uitvoering wordt beoordeeld en, indien noodzakelijk geacht, de doelstellingen en acties ervan bijwerken;
- ✓ een **strategie voor gegevensverzameling** ontwikkelen, de lidstaten dienovereenkomstig sturen en een analyse van de bestaande gegevensbronnen en indicatoren, met inbegrip van administratieve gegevens, verstrekken.

10. Conclusie

Met deze strategie streeft de Commissie naar verdere aanzienlijke verbeteringen op alle gebieden van het leven van personen met een handicap binnen de EU en daarbuiten. In het komende decennium zal deze strategie zowel de lidstaten als de EU instellingen steunen in hun streven om het UNCRPD uit te voeren. De verwezenlijking van de in deze strategie beoogde initiatieven zal ertoe bijdragen dat discriminatie en ongelijkheid worden teruggedrongen en dat personen met een handicap tegen 2030 op voet van gelijkheid met anderen ten volle hun mensenrechten, fundamentele vrijheden en EU-rechten kunnen genieten, om hun zelfstandigheid, participatie en behoorlijke levensomstandigheden te optimaliseren.

De doelstellingen van deze strategie zullen moeten worden verwezenlijkt door een krachtige inzet van de lidstaten, door het bevorderen van beleidsmaatregelen en acties die zullen leiden tot toegankelijke omgevingen, inclusieve onderwijsstelsels en gezondheidszorgstelsels van hoge kwaliteit, en effectieve trajecten naar billijke werkgelegenheid voor personen met een handicap.

Door personen met een handicap in staat te stellen ten volle deel te nemen en bij te dragen aan de overgang naar een inclusieve, groene en digitale economie en samenleving, alsook aan onze democratie, zullen de in de Verdragen verankerde EU-waarden opnieuw worden bevestigd. Dit zal een sterke bijdrage leveren aan de Unie van gelijkheid, en de rechten van personen met een handicap wereldwijd versterken.

De Commissie roept het Europees Parlement en de Raad op om samen te werken en het goede voorbeeld te geven bij het verwezenlijken van de uitvoering van het UNCRPD op zowel EU- als nationaal niveau. **Zij verzoekt de Raad om conclusies over deze strategie aan te nemen.**